

A KAPOSVÁRI IPAROSSÁG MŰVELŐDÉSE 1920–1929

Az ellenforradalmi rendszer negyedszázada alatt Kaposváron a gyáripar fejlődése a második világháborús évek viszonylagos fellendüléséig lelassult. Ennek okát több tényezőben kereshetjük, így az I. világháborút követő területváltozás következményeiben, s az 1919 után megváltozott magyar gazdasági, társadalmi és politikai viszonyokban.

Somogyot alapvetően a félf feudális nagybirtok uralta, amely nem bírta volna, hogy egy kedvező iparosítási politika elszívja előle az olcsó bérű mezőgazdasági munkaerőt. A nagybirtokrendszer árnyékában még a kevés, viszonylag elmaradott nagyüzem is sorvadásnak indult.

A két világháború között tulajdonképpen csak a kézműves jellegű iparágakban mutatható ki fejlődés. A felszabadulásig az ipari foglalkoztatottak közel 90%-a ebből a szektorból élt meg. A húsz munkásnál kevesebbet foglalkoztató kisüzemekről keveset tudunk. A legtöbb nem részesült az ipari kedvezményekből. A néhány segéddel dolgozó mesterek is legtöbbször háztartási áramot és vizet fizettek.¹ A gazdasági válság néhány kisüzem gyors felszámolását vonta maga után.

A város iparostársadalmának összetételét vizsgálva, igen szélsőséges képet kapunk. Soraik között megtalálható a segéd nélkül dolgozó, létminimum alatt tengődő kisiparos és a társadalmi és gazdasági pozíciók csúcsán álló iparosmester. A leggazdagabb városi polgárok között mindig található kisiparos, illetve kisüzemtulajdonos: 1920-ban 7 fő, 1924-ben 10, majd számuk csökken, legkevesebben 1929-ben vannak, amikor három főt soroltak adózás szempontjából a leggazdagabbak közé.²

A kisiparosok életéről nehéz képet kapunk. Ez az elavult felszereléssel dolgozó réteg tulajdonképpen csak a szolgáltatásokra szorítkozott. Helyzetüket (gazdasági, társadalmi) döntő módon befolyásolta a vállalkozás lehetősége. A helyi lapok sokat cikkeztek az iparosok nehéz helyzetéről, kiszolgáltatottságáról, az elavult tanoncoktatásról. Írtak az öldöklő versenyről, amely a gyáripar és a kisipar, illetve egy-egy szakmán belül különböző cégek, mesterek között folyt, s amelynek sokan estek áldozatul.

Az iparosság korán kezdte keresni az utat ismereteinek bővítéséhez, kevéske szabadidejének ésszerű kihasználásához, a művelődéshez. Kezdetben olvasókörök, iparos önképzőkörök, kulturális egyesületek, dalárdák, szépítő és műkedvelő egyletek nyújtották az iparosok számára a művelődés lehetőségét. A XIX. század második felében, a XX. század elején egyre-másra alakultak kizárólagosan csak közművelődési tevékenységet folytató társaságok.

Ezekben az egyesületekben – különösképpen a Horthy-korszakban, főképp a hazafias szellemet ápolták – lehetőséget, alkalmat teremtve a hivatalos sovíniszta, irredenta eszmék felszítására, ébren tartására, jelszavak hangoztatására.

A kulturális tevékenységük nemcsak jótékony célú, szórakoztató műsoros estek rendezésében merült ki, hanem szem előtt tartották a haladásukat serkentő, szolgáltató előadásokat is. 1920–1929 között Kaposvár iparostársadalma és ipari munkássága sokrétű és jelentős közművelődési munkát folytatott. Ennek megvalósításában fontos, sőt esetenként kizárólagos szerepet játszottak a különféle szervek, egyesületek, melyekben foglalkozás, vallás, vagyoni hovatartozás szerint élesen kirajzolódtak azok a központok, melyek a megyeszékhely iparostársadalmának fellegráivá váltak.

Így a cukorgyári iparosság és munkásság – a gyár vezetőségének szorgalmazására, hogy immunissá váljanak minden szocialista és kommunista eszme iránt – a Jézus Szíve egyházközösség kebelén és a Rákóczi Sport Clubban egyesült. Az iparosok zöme az Iparosszékház rendezvényeit látogatta, míg a baloldali eszmékkel szimpatizáns iparosok a Munkásotthon falai között lelték meg azokat a lehetőségeket, melyek szórakozásukat, testkultúrájuk fejlesztését, ismereteik bővítését szolgálták, s egyben törekedtek arra, hogy az otthon látogató munkások között hangadókká váljanak.

Igen jelentős impulzust adott az egyesületi törekvéseknek az a tiszteletreméltó városvezetői gyakorlat, amely kulturális, egyházi célokra, de főképp oktatási intézmények részére ingyenes területeket és telkeket engedett át építési célokra, hogy csak a MÁV-inter-

1. ANDRÁSSY ANTAL: A város az ellenforradalmi rendszer idején (1919–1944). I. Gazdasági élet 365. old. Kaposvár. Várostörténeti tanulmányok. Kaposvár, 1975, (tovább: ANDRÁSSY)

2. Uo. 365. old.

nátust, a Siketnéma Intézetet, a gimnáziumot, az Iparosszékházat, a Munkásotthont, a Katolikus Kört említsük.

Elmondható, hogy a város vezetősége törekedett a kulturális igények kielégítésére még akkor is, ha ezek időnként túlzottnak bizonyultak (lásd Iparosszékház), mivel a hatalmas épületek fenntartása igen komoly gondokat okozott.

Az egyesületek életében a megyeszékhelyen megfigyelhető az a jelenség, hogy az alakulás utáni első esztendőik sikeres, tevékeny időszaka után mindenütt visszaesés következett be. Ez a megtorpanás sokszor olyan jelentős volt, hogy évek múltán új csoportok létrehozásán kellett fáradozni (pl. Munkásotthon, Iparosszékház).

Kaposváron az iparosság és az ipari munkásság körében folyó közművelődési tevékenységhez vagy egyáltalán a művelődés feltételének megteremtéséhez többnyire társadalmi úton kellett összegyűjteni a szükséges anyagi eszközöket. Tagdíjak, adományok, jótékony célú rendezvények bevétele, megyei és országos szervek és intézmények támogatásai segítették a munka eredményességét, miután a város háztartásának a népnevelési és a közművelődési célokra fordított támogatásának a mértéke igen szerény volt. (Pl. a Munkásotthon felépítése.)

Ezek az egyesületek természetesen nem elszigetelten működtek. Lehetőség szerint látogatták egymás rendezvényeit, sőt aktívan résztvettek előadásaikon, hallgatták – hisz mindannyiójuknak szólt – ismeretterjesztő előadásaikat. Ezzel magyarázható az a jelenség, hogy gyakran ugyanazokkal a névvel találkozunk az Iparosszékház rendezvényein, mint a Munkásotthon előadásain.

S ejtsünk néhány szót még egy intézményről, mely az általunk vizsgált időszakban gazdag közművelődési programot kínált nemcsak a megye, de a megyeszékhely lakóinak is. Somogyvármegye Népművelődési Bizottsága gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar gondolatát hirdetve – „...Egyesült erővel iparkodjunk azon, hogy Magyarországon egy ember se legyen kenyér és ruházat nélkül, fedél és szakismeret nélkül és az erkölcsi műveltséget senki ne nélkülözzel!” – aktív népművelő munkát igyekezett kifejteni a társadalom valamennyi osztálya és rétege között.

Hogy a felélesztett népművelési gondolat éljen és hasson, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium törvényhatóságokként népművelést gondozó bizottságokat szervezett meg. Ennek megalakítása Somogyban 1921. március 6-án történt meg. Elnöke Tallián Andor alispán, ügyvezető elnöke Gönczi Ferenc kir. tanfelügyelő, titkára Tóby József lett. A jövő megfelelő biztosítása érdekében az iskolán kívüli népművelés ügyében szabályrendeletet alkotott a törvényhatóság, de ezt a miniszter nem hagyta jóvá. A munka anyagi oldalának biztosításával – elsődleges adományokból,

kulturális események belépti díjából – párhuzamosan megindult a népművelői tevékenység is. Hogy egy esztendő alatt a megyeszékhelyen hol és milyen mértékben, az kitűnik a következő adatokból is.

Kaposváron a városházán 18 gazdasági és 8 szabadliceális előadás. A honvédség legénységénél 20, tiszteknél 10 előadás. Két 60 órás analfabéta-tanfolyam a honvéd legénység részére. A gimnáziumban 5 hónapos, heti 20 órás két népfőiskolai általános ismereteket bővítő tanfolyam, 25 polgári és 22 katonai hallgatóval. Bár szorosán nem tartozott a bizottság hatáskörébe, a Technológiai Iparmúzeum utasítására szerveztek egy kereskedelmi és 9 ipari szaktanfolyamot is.

Az 1922/23. tanévben a bizottság vezetésében változás történt. Gönczi Ferenc nyugalomba vonulásával Szabó Béla kir. tanfelügyelő lett az elnök, Tóby József népművelési titkár helyét pedig Felczán József foglalta el. S ugyanebben az esztendőben a VKM rendeletére a bizottság neve Somogyvármegye Iskolán kívüli Népművelési Bizottsága lett. Ha a bizottság tevékenységének első tíz esztendei munkáját a teljesség igénye nélkül ismertetjük, szép eredményeket mutathattak fel.

1. 10 év alatt 148 helyen összesen 2196 előadást tartottak, amelyben 302 népművelő, 154 tanító, 52 lelkész, 28 jegyző, 38 orvos, 30 egyéb vett részt. (Az egész megyére vonatkozó adatok.)

2. Elemi ismeretterjesztő tanfolyamok a népművelés kötetlenebb tevékenységét jelentették, mert ezek keretében a munka nagyobb óraszámúban, a hét meghatározott napján óraend szerint folyt.

3. Magasabb fokú tudást, elemi iskolai ismereteknél többet jelentő műveltséget terjesztetni hivatottak voltak az úgynevezett általános ismeretterjesztő előadások. (Pl. a Munkásotthonban, a központi elemi iskolában.)

4. Kaposváron szabadegyetemi előadásokat szerveztek egyetemi és középiskolai tanárok vezetésével.

5. Rendeztek műsoros ünnepélyeket nemzeti ünnepeken, tartottak műkedvelő előadásokat.

6. Folytattak különféle társadalmi egyesületekben – vasutaskör, mérnök-, iparos-, kereskedőegyesület, Munkásotthon, különböző felekezeti egyesület, egyéb testület – népművelési munkát.

Az oktató-nevelő, ismeretterjesztő előadásokat szavalatokkal, énekszámokkal, vetített képekkel, zeneszámokkal, rádió és gramfon segítségével igyekeztek színessé, vonzóvá tenni. (A VKM 3 mozigépet, 4 gramfont, egy diavetítőt, 1 vándor népkönyvtárat és 100 állandó népkönyvtárat bocsátott a bizottság rendelkezésére.)

A népművelési munkában fontos szerepet játszott a kaposvári sajtó, mely mindenkor készségesen helyet adott hasábjain a népművelés ügyének, a bizottság híreinek közlésének.³

3. Somogyvármegye Trianon után. Szerk. Dömjén Miklós, Köz- és népművelés. 24. old.

tés mindössze 82 történt. Ugyanekkor 480 tanoncot szegődtek az 1921-es esztendőben.⁹

Az egyre súlyosbodó munkanélküliség arra készítette az iparostársadalmat, hogy valami módon munkaalkalmat teremtsenek nélkülöző társaiknak. S ekkor az Ipartestület közgyűlésén újra napirendre került az iparosszékház felépítésének terve, s az évi költségvetésbe erre a célra már 25 000 koronát be is terveztek.¹⁰ A kezdeti lelkesedés hamar alábbhagyott, s csak 1925-ben került ismét napirendre a székházépítés terve, amikor már nem is annyira a segíteni akarás, inkább a szükség, de leginkább a nagyozolás kiváltotta tűzészé igény követelte az építkezést. Ebből az alkalomból Mayer Berci ipartestületi elnök az Új-Somogy hasábján hosszú cikkben ecsetelte a székház felépítésének fontosságát.

Hogy miért éppen e válságos időben? „... az Iparos Otthon létesítésével akarjuk éppen az egyéni gondokat és küzdelmeket enyhíteni, a lehetőségekhez képest orvosolni. Az Iparos Otthon lesz ugyanis az iparosság igazi családi fészke, az ipar tisztességének megfelelő, közvetlen otthonias menhelye, ahol aztán az egyéni bajok és sérelmek – eszmecserékkel, viták rendezésével, kultur- és egyéb ismeretterjesztő előadások rendezésével nyernek majd enyhítést és itt adódik majd a legközvetlenebb mód akkor, hogy az iparosság helyzetén e szép tömörüléssel kapcsolatosan minden tekintetben segítve legyen... Az Iparos-Otthon létesítésével az össziparosság fedél alá kerül, amely esetben szükségtelenné válik, hogy az Ipartestület és az Ipartársulat, mint két külön intézmény, egymástól szeparáltan működjenek, hanem az lenne a közös otthon, amely ugyan távolról sem vendéglő vagy kocsmá jellegében domborodna ki, mégis az Ipartestület hivatalos helyiségein kívül itt találna otthonra az Iparos-kaszinó is, amely megfelelő termeivel és egyéb alkalmatosságával helyet adna minden iparos kultúrintézménynek, kivétel nélkül minden iparosunk számára. Röviden szólva az Iparos Otthon iparosaink székháza, egyszersmind kultúrpalotája lesz.”¹¹

Pályázatot írtak ki az épület megtervezésére, s május végén már döntöttek is a tervek fölött. A beérkezett négy pályamunka közül első díjjal egyiket sem jutalmazták, viszont két pályatervet – Mathyaskó István „Nincs második emelet”, és Lamping József „Kaposvári Iparosok Székháza” munkáját – 2–2 millió koronáért megvásárolta a bizottság.¹²

Mathyaskó tervének alaprajzát szerencsés apró

módosítással kivitelezésre alkalmasnak, viszont homlokzatát elfogadhatatlannak és nem kívánatosnak találták. Lamping József tervében viszont a felépítendő épület homlokzatát találta „monumentálisnak” és elfogadhatónak a bíráló bizottság. Így e két terv kombinációjából született meg a székház. Az anyagiak előteremtésére az Egyesült Ipartársulat már áprilisban árulni kezdte a tulajdonát képező Teleki utcai házat, s az érte kapott 500 millió koronával és a testület által felajánlott 200 millió koronával a várostól kapott Németh István utcai telken megindult a nagy munka.¹³

A tervrajzasztalokon valóban monumentális épület képe rajzolódott ki. 34 méter hosszú és 19 méter széles épület bejáratától jobbra foglalt helyet az elnöki és a játékszoba, balra a „művész díszítésű” olvasóterem, a szép játékkerem és a gondnok lakása. Az emeleten elnöki és jegyzői irodák és egy hatalmas

Az Iparos Székház felépítését megörökítő emlékkönyv első oldala

9. Új-Somogy, 1922. febr. 15. (2.) (tovább: Ú-S) Iparágak szerint a következőképpen oszlott meg: kőműves 9, műszövő 2, cipész 19, villanszerelő 3, kályhás 1, sütő 6, csizmadia 2, órák 3, asztalos 16, ács 2, bádogos 3, mészáros és hentes 10, szabó 17, lakatos 7, szűrszabó 5, kárpitós 6, fogtechnikus 3, bőröndös 1, cserepes 2, vendéglős 53, korcsmáros 16, szállodás 5, könyvkötő 1, autogén-hegesztő 1, üveges 2, nádas 3, nyerges 1, szíjgyártó 1, kocsigyártó 1, mechanikus 2, bognár 1, kapcsás 1, puskaműves 1, kékfestő 1, bábos 1, borbély 2, agyagárús 1, cukrász 1, kőfaragó 1.

10. Az Ipartestület közgyűlése

Ú-S. 1922. márc. 28. (2.)

11. A kaposvári iparosok otthona

Ú-S. 1925. ápr. 12. (2–3.)

12. Döntöttek az Iparos Székház pályatervéről

Ú-S. 1925. máj. 26. (1)

13. Egységes iparostábor építi fel a kaposvári Iparos Otthon

Ú-S. 1925. ápr. 28. (1)

nagyterem (19x11 m) helyezkedett el, melynek belső oldalán erkélyek futottak körbe.¹⁴ A székház átadását 1926. május 1-re tervezték.

Júliusban döntöttek az építőipari munkák ügyében. A beérkezett 6 ajánlat közül a Kaposvári Építőipari RT költségvetését fogadták el (516 946 000 korona). A munkálatok kb. 1200 millió koronát igényeltek.¹⁵

Az építési munkák ellenőrzésével Rózsa Ignácot és Horváth Andort bízták meg, míg a művezetést az egyik tervezőre, Lamping József-re és Gáspár Gyulára bízták.¹⁶

S megismétlődött az az eset, ami a Munkásotthon építéseinél. Elfogyott a pénz. A tervezett avatás előtt 1 hónappal még 300 millió korona hiányzott az épület befejezéséhez. Az Ipartestület vezetősége önkéntes adakozásra szólította fel a város lakosságát intézményeit, valamint gróf Hoyos Miksa vezetésével küldöttség (dr. Vének György polgármester, Rózsa Ignác, Rózsa János, Mayer Berci) utazott Vass József népjóléti miniszterhez, hogy olcsó állami kölcsönt kérjenek az építés befejezéséhez. Az átnyújtott memorandum szerint a város iparossága 1 milliárdnyi kamatmentes vagy legalábbis olcsó kamatterhű kölcsön kiutalását várta. Vass miniszter a kérést nem utasította el, az összeg – ha kevesebb is, 500 millió korona megérkezett.¹⁷ Az építkezés a nyár folyamán hatalmas ütemben folytatódott, de 1926. augusztus 1-től a testület hivatalos óráit már a Németh István utcai házban tartotta, s novemberben már a társasági élet is megindult.¹⁸

Végülis 1926. december 5-én avatták fényes ünnepség keretében a még sok gondot okozó székházat.¹⁹

Az iparosság örömmel fogadta a székház művelődési törekvéseit, hiszen korábban az Iparoskör kultúra-ápoló tevékenysége nem volt maradéktalan. A kör tagjai is jórészt bevonultak katonának, a helyiségeket elrekvirálták, híres könyvtárát az idők folyamán szét-hordták. Az akarat, az óhaj, hogy összefogják a súlyos gondokkal küzdő iparosságot, tettekre készítette az Iparoskör vezetőségét. A Teleky utcai ipartársulat házban külön helyiséget rendeztek be az iparosok szórakozására. Ezt az új helyiséget az iparosok szívesen látogatták, különösen vasárnap délután volt ott mozgalmas társasélet. Bíztak abban – és lám, sikerült –, hogy e közvetlenebb érintkezés nagy lökéssel fogja előmozdítani az ipartestületi székház felépítését.²⁰

A kaposvári iparostársadalom sokat hangoztatott törekvése – hogy a város különböző társadalmi réte-

geiben uralkodó békés együttműködést szolgálja – úgy tűnik, sikerrel járt. Rendszeres összejövetelek, kultúrrendezvények, műsoros táncmulatságok, ismeretterjesztő előadások, tanfolyamok, hangversenyek ezt jelzik.

Derék iparosmesterek a Németh István utcai monumentális palotát nemcsak azért létesítették, hogy az iparosrédek megvédésére és az iparosegység megteremtésére ott fontos gazdasági, szociális és társadalmi munkát folytassanak, az Iparoszékház egyúttal a kultúra székházának is készült.

Kultúrbizottságot alakítottak, mely úgy határozott, hogy havonta egyszer, esetleg kétszer, ipari, gazdasági, történelmi vagy tudományos jellegű ingyenes szabadelőadások keretében összegyűjtik Kaposvár mindkét nembeli, szórakozás közben is tanulni vágyó közönségét, ahol hivatott előadók magas színvonalú és könnyen megérthető előadásokat tartanak.²¹

Dr. Molnár István, az iparosdalárda jeles karnagya történelmi vonatkozású dolgokról, Solt Adolf nyugalmazott kereskedelmi iparfelügyelő a háziasszonyokat is közelről érdeklő hálás tárgyáról, „Az okszerű házi tüzelésről”, Pilitz Jenő, az Elektromos Művek Szövetségének elnöke a villanyvilágítás előnyeinek a jó, olcsó, gazdaságos és egészséges kihasználásáról, dr. Fenyő Dezső az „Ipari megbetegedések belgyógyászati vonatkozásában” cím alatt, dr. Goitein Gábor Madách: Az ember tragédiájáról, míg Lajta Rezső, a Szabók Országos Szövetségének társelnöke szabómestereknek a divatról, Krausz József, a SZOSZ alelnöke a világgazdaság politikai változásáról tartott előadást.

Hogy ezek az előadások valóban az iparostársadalom valamennyi rétegéhez szóltak volna, nehezen elképzelhető. Egy viszont tény, a testület létszáma ezerre emelkedett, s a kulturális, művelődési tevékenység szélesedett.²²

A kaposvári Iparosdalárda 1924. december 7-én alakult meg az Egyesült Iparosok Társasköre kebelén 65 taggal. Első karnagyuk Vajthó Jenő polg. iskolai tanár volt, ő végezte el az alapozó munkát, de 1926-ban, Vajthó súlyos autóbalesete után a karnagy dr. Molnár István vármegyei főlevéltáros lett, s akinek szakszerű vezetése mellett kialakult a dalárda énekstílusa. 1928 elején pedig Fleinig Alajos karnagy vette át a kórus vezetését. Különösen a magyar népdalok karénekes feldolgozását kedvelték, s művelték oly szorgalommal és törekvéssel, hogy a dalárda 1926. decemberében Pécssett képviselte Kaposvár da-

14. Kaposváron épül az ország legszebb iparos székháza

Ú-S. 1925. júl. 14. (2)

15. Döntöttek az iparoszékház építése ügyében

Ú-S. 1925. júl. 23. (3)

16. Ú-S. Uo.

17. Állami kölcsönt kérnek az Iparos Székház felépítéséhez

Ú-S. 1926. jún. 10. (3)

18. Az ipartestület hivatalos helyiségei...

Ú-S. 1926. aug. 1. (4)

19. Szombaton megindult az élet az Ipartársulat új székházában. Ú-S. 1926. nov. 10. (3)

19. Fényes ünnepségek az Iparos Székházban

Ú-S. 1926. dec. 3. (1)

20. Miért nem működhetett az Iparoskör?

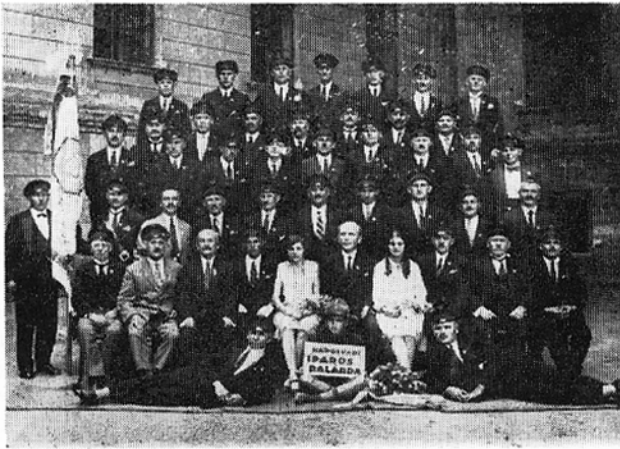
Ú-S. 1924. nov. 30. (3)

21. Vének polgármestert dísztagjává választotta a kaposvári Iparostársaskör

Ú-S. 1928. máj. 15. (3)

22. Ezren felül emelkedett a kaposvári Ipartestület taglétszáma Ú-S. 1927. márc. 22. (1)

losait.²³ 1927 nyarán Szegeden rendezett Országos Dalosversenyen ezüstserleget nyertek, majd két év múltán Debrecenben megismételték. Jelmondatuk: „Csak az a nép boldog, csak az a nép szabad, hol a munka mellett dal fakad.”²⁴ Vidám, víg kedélyű emberek gyűltek össze a dalárdában, melynek létszáma állandóan változott. Volt olyan időszak, amikor 70 ember látogatta a próbákat, s még többen a tréfás derűs rendezvényeiket, farsangzáró estélyeiket, Katalin-napi báljaikat. Az énekesek szívesen léptek fel bohózatokban önmaguk és mások szórakoztatására.²⁵

Az Iparos Dalárda

Munkás Dalárda az Országos dalosünnepélyen

Emlékezetes eseménye volt a dalárda történetének Mayer Bertalan ipartestületi elnök felesége által adományozott zászló felavatás, s az ez alkalomból rendezett hangverseny (1928)), amelyen valamennyi kaposvári dalárda fellépett.²⁶

1927 májusában a már szép múltra visszatekintő Iparosdalárda segítőtársat kapott, megalakult az iparoskör zenekara. A Kaposvári Egyesült Iparosok Társasköre kebelén megalakult zenekar elsősorban a zene kultuszának fejlesztését, másodsorban az iparosok társadalmi életének fellendítését tűzte ki céljává. Az 1927. május 23-án tartott alakuló ülésen díszelnökké Szarka Jánost, a Társaskör örökös elnökét választották, ügyvezető elnök Mayer Bertalan kormánytanácsos, az Ipartestület elnöke, zeneigazgató dr. Molnár István, karnagy pedig Gyenes Izsó lett.²⁷ A csupa amatőr, de hivatásos zenészek is dicséretére való, kitűnően betanult, hajszálfinom zenei érzékkel játszó zenekar, az Iparoskékház kerthelyiségének megnyitásakor általános meglepetést keltve június 12-én lépett a nagyközönség elé. Műsorukon Offenbach-, Verdi-, Fertás-, Ziehrer-művek szerepeltek.²⁸

Műkedvelő színjátszók tevékenykedtek az Iparoskékházban. Tovább ápolták a városban hosszú ideje élő műkedvelő hagyományokat.

Kezdetben operettek szerepeltek műsorukon, később hazafias szellemű, irredenta daraboké lett az elsőbbség. Óriási sikerrel – erőn felüli anyagi ráfordítással állították színpadra Lehár nagy sikerű operettjét, a Pacsirtát és a Leányvásárt, majd bizton vitték színre egy somogyi születésű színpadi szerző, K. Pap János „Vő” című darabját. S 1927 elején újra megnyitotta kapuit az új székházban berendezett könyvtár, mely hetente két alkalommal egy-egy órára állt az érdeklődő iparosok rendelkezésére.²⁹

Az egyesületek keretein belül végzett s többször megújuló kulturális tevékenységnek a városban az egyik legjobb példája a Munkásotthonban folyó tevékenység. A kaposvári Munkásotthon, mint említettük – nevétől eltérően – nemcsak a szervezett munkásoknak adott helyet kulturálódásra, művelődésre, politikai viták szervezésére, hanem otthonra leltek, sőt vezető szerepet játszottak benne a baloldali eszmékkel szimpatizáns iparosok, elsősorban a nyomdászok és a könyvelők. A város életében jelentős intézmény volt az 1911-ben a Bárány vendéglőben avatott Munkásotthon, mely a város munkásságának a legfőbb politikai és kulturális központjává vált. Falai között hozták létre a munkásdalárdát, a munkászenei egyesületet és a munkások műkedvelő egyesületét is.

23. A kaposvári dalosok Pécssett
Ú-S. 1926. aug. 22. (4)

24. Kaposvár dalárdái ezüst serleget...
Ú-S. 1927. aug. 17. (2)
Nagy ovációval fogadták...
Ú-S. 1929. júl. 3. (1)

25. Az Iparosdalárda farsangzárója
Ú-S. 1928. febr. 12. (6)
Szenzációs műsora lesz az Iparosdalárda farsangi estélyének
Ú-S. 1928. febr. 17. (3)

26. Zászlót szentel az Iparosdalárda
Ú-S. 1927. júl. 3. (1)

27. Megalakult az iparoskör zenekara
Ú-S. 1927. máj. 24. (3)

28. Bemutatkozott az Iparoszenekar
Ú-S. 1927. jún. 14. (4)

29. Felhívás az Ipartársulat tagjaihoz
Ú-S. 1927. febr. 5. (3)
Az Ipartársulat könyvtári órái
Ú-S. 1927. márc. 3. (3)

Onálló könyvtára jelentős kölcsönzést bonyolított le. A Munkásotthon alapítása előtti időkben az egyes szakmák saját helyiségeikben tartották összejöveteleiket, könyvtáraikat, ismeretterjesztő előadásaikra rendszerint kölcsönkérték a városháza, vagy egy-egy iskola nagyobb termét. A kulturális szervezetek közül említésre méltó az 1909-ben az SZDP által létrehozott szabad iskola is, amely később ugyancsak a Munkásotthonban működött, s amelyben a munkásoknak természet- és társadalomtudományi előadásokat tartottak. Később ennek az iskolának munkásgimnázium lett a neve, s tevékenységébe bevonták a szakszervezetet is.³⁰ 1910-ben a munkásgimnáziumnak – a Somogyvármegye ugyanezen évi december 13-i száma szerint – már négy szaktanfolyama volt. A beiratkozott 115 hallgató tudományos előadásokat is hallgatott. Így a gimnázium csakhamar a város jelentős kulturális tényezőjévé nőtte ki magát a szakszervezeti szabad iskola mellett, amelynek falai között – nem ritkán – országos nevű mozgalmi emberek előadásai hangzottak el. E szabadiskola részben az általános műveltségbeli ismeretek gyarapítására is szolgált.

Az iskolában 1911-ben többek között Madzsar József, Bokányi Dezső, Kunfi Zsigmond tartottak előadást.

Az első világháború kitörése után a Munkásotthon helyiségeit „felajánlották” betegnyugvó állomás céljára, s ezután összejöveteleiket a Tallián Gyula (ma Dimitrov) utca 17. szám alatti házban tartották. 1918. november közepén az igazságügyi palotában kaptak helyet, 1919. februárjában már a Honvéd laknyában tartották rendezvényeiket. A Tanácsköztársaság megdöntése után a munkások otthon nélkül maradtak, sőt a tulajdonukat képező bútorokat is csak hosszú huzavona után kapták vissza. Jobb megoldás hiányában kénytelenek voltak a Munkásotthont kocsmákban, kávéházban elhelyezni. Először az Iparvendéglőben húzódtak meg, majd a Széchenyi-kávéházba költöztek, s onnét a Vöröskereszt vendéglőbe, a vendéglősök jó bérleti díj ellenében helyiséget biztosítottak felszerelésük elhelyezésére, összejöveteleik megtartására. A nem megfelelő elhelyezés hamarosan felvetette egy új, de most már saját Munkásotthon építésének gondolatát. Az első nehéz esztendőket után először 1921-ben merült fel az otthonépítés gondolata, de két évnek kellett ahhoz elmúlnia, míg realizálódott az előkészítő és építőbizottság.³¹

Az 1923-as év elején megtartott közgyűlésen megválasztották az otthon vezetőségét. Elnök lett Potó János vasmunkás, titkár Szalay Sándor nyomdász,

pénztáros Szita Lajos nyomdász, ellenőrök: Molnár Ágoston asztalos, Link Jakab szabó. Választási tagok: Balogh József cipész, Boór József asztalos, Csima János asztalos, Karlin Ferenc lakatos, Pintér László nyomdász, Papp József asztalos, Skandera László könyvkötő, Zsiborás János földmunkás.³²

1923. október 21-én megválasztották az építőbizottságot. A bizottság tagjainak vállára nehezedett az új otthon telkének és építőanyagának beszerzése.

Az adományokból befolyó pénzösszegek mellé minden lehetőséget számba vettek az építkezés előmozdítása érdekében. Telket kellett igényelni a várostól, felhívást kellett közzétenni, hogy minden munkás ajánljon fel 10 órai munkabért, illetve 10 órai munkát. Fel kellett keresni a város iparosait, kereskedőit, intézményeit, gyárait, hogy nyújtsanak segítséget a munkásotthon felépítéséhez. S kérésük meghallgatásra talált. Így pl. Somogy megye Munkások Fogyasztási Szövetkezete 2000, a Dunántúli Bank és Takarékpénztár 1000, a kaposvári Vasöntöde és Gépgyár RT 1000, a MIR Kaposvári Cukorgyára 10 000, a Kereskedelmi Alkalmazottak Somogy megyei Csoportja 10 000, a Somogy megyei Mezőgazdasági RT Budapest 5000, Pintér Binder Ferenc 1000 koronát adományozott a Munkásotthon építése javára.³³

Nehéz volt viszont a városi képviselőtestületet ingyentelek adására rábírni. A város vezetői csak akkor voltak hajlandók tárgyalni erről, ha írásban rögzítik, hogy a felépítendő otthon kizárólagosan kulturális célokra fogják használni. S a következő képviselőtestületi ülésen dr. Véték polgármester kimondja, hogy 25 évi időtartamra, évi jelképes 10 pengő díj fejében átadja a Vár utcai telket. (A kapott telek a rendőrség szempontjából ideális helyen volt. Egyik oldalát a Malom-árok határolta, a másik három oldala szabad területre nyílt.) De „... ezen bérlet abban esetben, ha akár a kérelmezők, akár az általuk befogadott más egyesület hazafiatlan, a polgári társadalomra nézve kellemetlen vagy egyéb olyan szabályellenes tevékenységet fejt ki, amely miatt az illetékes hatóság az ott működő bármelyik egyesületet elítéli – a bérlet azonnal megszűnik s a felépített épület a város kívánsága szerint az akkori becsáron a város tulajdonába megy át, vagy záros határidőn belül onnét eltávolítandó.”³⁴

Miután a munkások tiltakozására többen interpelláltak a Munkásotthon ügyében, a Munkásotthon vezetőségét csak arra kötelezték, hogy ha ott „hazafias társadalom ellenes tevékenységet fejtenének ki, úgy a fent említett cselekmény elkövetőjét tartozik a helyiségből kizárni.” Ha ezt 30 napon belül nem ten-

30. Már 1908-ban alakult Munkás Gimnázium a város és a megye támogatásával, ami ugyan nem adott képesítést, elsősorban mennyiségűt, ipartörténetet, földrajzot, történelmet és egészségtant tanítottak, főként iparos és kereskedő ifjaknak.

31. Színelőadás a kultúrház és a Munkásotthon javára U–S. 1921. szept. 2. (3)

32. MAUTNER JÓZSEF: A kaposvári munkásművelődés krónikája 1870–1945. 96. old. (tovább: MAUTNER)

33. U–S. 1922. ápr. 16. (9)

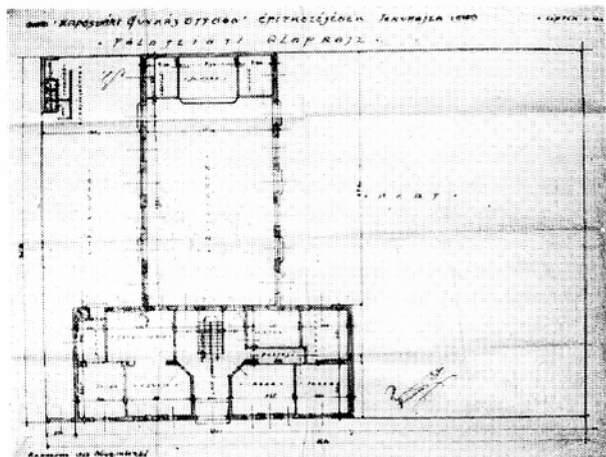
U–S. 1922. júl. 6. (2)

Somogyi Újság, 1922. aug. 20. (4) (tovább: S–U.)

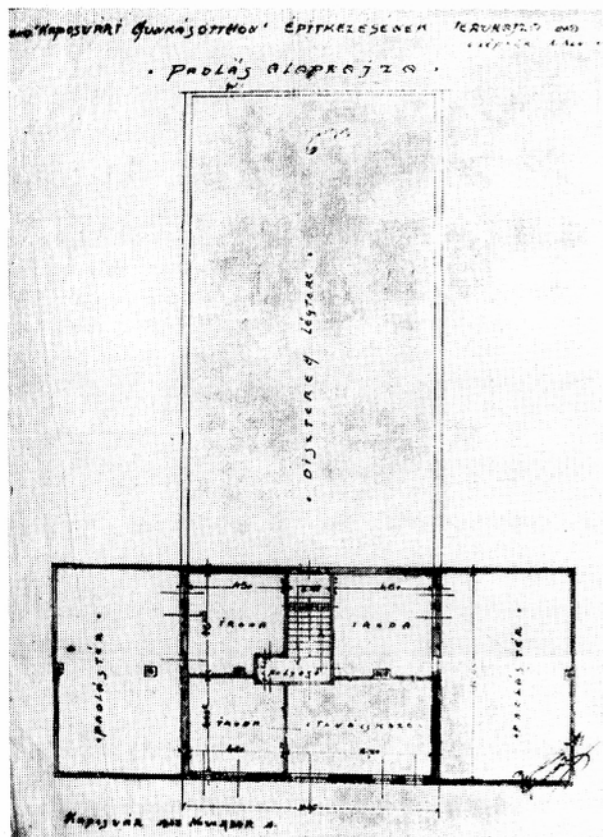
U–S. 1922. aug. 20. (5)

S–U. 1922. nov. 16. (3)

34. ANDRÁSSY: 413. old.

A Munkásotthon épületének tervrajza. Tervezte: Vámosi István. Földszint

Emelet

nék meg, úgy minden bírói tárgyalás nélkül megszűnik a bérlemény és a város azt elárverezteti.³⁵ Ez a kitétel szolgáltatott a későbbiekben jogalapot arra, hogy pl. 1927. júliusában a szervezett munkásokat kitessékelték az otthonból.³⁶

1924 végének kedvező időjárását felhasználva, nyomban hozzákezdtek az építkezéshez és teljes ingyenes munkaerővel tető alá hozták a Munkásotthon főépületét.³⁷ Az építés vezetését Harsányi Géza építész vállalta, az ácsmunkát pedig Vámosi István végezte, mindketten minden ellenszolgáltatás nélkül.³⁸

A fölhúzott főépületben tanácssterem, könyvtárszoba, olvasó- és játéktér, és három irodahelyiség helyezkedett el. Kialakították a gondnok lakását is. Tervbe vették egy tánc- és díszterem építését is, valamint fel akarták építeni az emeletet, hogy városképészeti szempontból is monumentális épület kapjanak. E célból a Kereskedelmi Egyesület mintájára – részjegyeket kívántak kibocsátani.³⁹ Az építés azonban pénz hiányában elakadt. 1925 márciusában a kaposvári Munkásotthon építési segélyért fordult a városhoz. A tanács elutasító javaslata után a képviselőtestülethez fordultak. A javaslatot előterjesztő polgármester anyagi fedezet hiányára hivatkozva a kérelem elutasítását javasolta. Am Petre Ernő és Rózsa Ignác 20 milliós segély megszavazását kérte, melyet 7 szótöbbséggel sikerült is elérni.⁴⁰

A kapott pénzüsszeg elegendő volt az építkezés befejezéséhez, s két hónap múlva, 1925. június elején felavatták a Munkásotthont. A felavatási műsort Potó János, a Munkásotthon Egyesület elnöke nyitotta meg, Pichler Emil és Sávolt János a budapesti SZDP, Rózsa Ignác a Kaposvári Ipartestület nevében beszélt, Zsadonyi Imre saját üdvözlését tolmácsolta.⁴¹ Az épület egy külön szerv, a Kaposvári Munkásotthon Egyesület birtokában volt és ennek választott vezetősége gondoskodott az épület üzemeléséről és karbantartásáról. Az épületben helyezték el a szakszervezeti csoportokat, és itt volt a kaposvári SZDP titkársága is. A Munkásotthonban zajlottak le a szakszervezeti befizetések is, rendszerint hétfőn este. A Munkásotthon találkozóhelye lett az olvasni vágyó, újságra pénzt kiadni nem tudó munkásoknak, iparosoknak, baloldali érzelmű hivatalnokoknak. Itt olvasták a Népszavát és a helyi lapokat. A Munkásotthonban értesültek a munkanélküliek a munkalehetőségekről, a nyomdászoknak pedig itt működött a munkaközvetítőjük.⁴²

Már a 20-as évek elejére rendkívül tehetséges színjátócsoport kovácsolódott össze a Munkásotthon kebelén. Vándorlásaik során is megtalálták a lehetőséget, hogy szerepeljenek, szórakoztassanak, művel-

35. Uo.
36. Kitéssékelik a kaposvári Munkásotthonból a szocialista szakszervezeteket
Ú-S. 1927. júl. 22. (4)
37. A Munkásotthon tető alatt
Ú-S. 1924. dec. 25. (8)
38. MAUTNER: 96. old.

39. Ú-S. 1924. dec. 25. (8)
40. A városi közgyűlés Rózsa Ignác indítványára...
Ú-S. 1925. márc. 21. (1)
41. Felavatták a kaposvári Munkásotthont!
Ú-S. 1925. jún. 21. (2)
42. ANDRÁSSY: 415. old.
MAUTNER: 98. old.

jenek és segítsenek. Igazi színészi tehetséggel rendelkező színjátékosok jöttek össze, akik olyan előadásokat produkáltak, amelyek még egy hivatásos színháznak is becsületére váltak volna. Tevékenységüknek különös lendületet adott a Munkásotthon felépítésének ügye. Igyekeztek minden erejüket a nagy cél érdekében összpontosítani. Mégis, volt arra is energiájuk, hogy a Tüdőszanatórium javára egy nagyszabású estet rendezzenek a városi színházban. 1923. július 1-én előadásra került Szenes Béla vígjátéka: A gazdag lány. Az előadott háromfelvonásos darabon kívül népdalegyveleggel szerepelt a Munkásotthon zenekara is.⁴³

Egy hónappal korábban, 1923. június 3-án az Ipar vendéglő kerthelyiségében léptek fel a műkedvelők. A Kaposvári Munkás Testedző Egyesület szervezésében három egyfelvonásos vígjátékot vittek színre. Az előadás tiszta jövedelmét a sportegyesület felszerelésének javára fordították.⁴⁴

1924., 1925., 1926. Ez a három esztendő a Munkásotthon felépítésének és berendezésének az éve. Ezekben az években szinte havonta léptek színre új darabokkal. Az előadások, a korabeli kritikák szerint felérték egy-egy színházi előadással.

Nagy erőpróba volt a munkás-műkedvelőknek az 1924-es esztendő. Júniusban Farkas Imre: Debreczenbe kéne menni című háromfelvonásos operettjét adták elő, hatalmas sikerrel. Képes tudósításokat közölt az előadásról az akkori Színházi Hetilap és a Színházi Élet is. Ez az előadás is jótékony célt szolgált; felerészben a leányárvaház és a tüdőbeteg-szanatórium javára, felerészben pedig a Munkásotthon javára. Az est „kellemes meglepetése” volt Kordé Ilona, aki nagyszerű táncával és kellemes megjelenésével a következő előadások során a közönség kedvencévé vált.⁴⁵ 1924. október 19-én és december 7-én a munkás-műkedvelőktől ismét igen komoly erőfeszítést kívánó darabot láthatott a kaposvári közönség, Bús-Fekete László négyfelvonásos vígjátékát, a Mihályiné két lányát láthatták az érdeklődők a Korona Szállóban. A két címszereplő Égető Maca és Kordé Ilona volt.⁴⁶

A színjátékosok ambícióját és munkakedvét bizonyította, hogy a fent említett komoly erőfeszítést igénylő előadás után három hétre, karácsonykor már újabb előadással örvendeztették meg a közönséget. Ez alkalommal Tysnauer István: Álomhercegnő című egyfelvonásos drámáját állították színpadra. Szilveszterkor új, ugyancsak két műsorszámból álló produkcióval álltak elő.⁴⁷

1925 februárjában a bőripari munkások szakszer-

vezetének „segített be” a Munkásotthon műkedvelő gárdája. A Korona Szálló nagytermében, egy háromfelvonásos énekes bohózatot, a Méltóságos csizma-diát mutatták be.⁴⁸

1925 februárjában Heltai Jenő háromfelvonásos vígjátékát, A masamódot játszották, a tőlük megszo- kott sikerrel.⁴⁹ A munkás-műkedvelők 1925. augusztus 1-én a MÁV Testedző Egyesület javára rendezett elő- adáson léptek fel, Kálmán Imre operettjét, Az obsi- tost mutatták be.⁵⁰

Szeptember 30-án már szüreti mulatságon szere- peltek a Koronában.⁵¹ S a dokumentumok már a ha- nyatlásról árulkodtak. Ugyan a siker a régi, a színvo- nalat is tartani próbálták, de a lendület csökkent.

1927-ben csak háromszor léptek színre a Munkás- otthon rendezésében, március 13-án és december 25- én vidám estet, október 23-án pedig a Vígszínház ak- kori nagyszerű vígjátékát, A Noszty-fiú esete Tóth Marival című darabot adták elő nagy sikerrel.⁵²

S ezután le is zárult a Munkásotthon színjátékosainak szép korszaka. A Munkásotthon műkedvelő gárdája az 1928-as évekre szétesett.

A színjátékos csoport megszűnésének oka részben az SZDP jobboldali pártvezetősége, a nagy munka- nélküliség, és a színjátékoscsoport elpolgáriasodása volt.

Az 1923–27-ig, melyet Égető János rendezése fém- jelzett, lezárult. Ha mérleget akarunk készíteni ennek az időszaknak a munkájáról, akkor a következőket ál- lapíthatjuk meg a korabeli kritikák, a műsorok fajsú- lya és más kísérő jelenségek azt mutatják, hogy az előadások művészi színvonala fokról fokra emelke- dett, az együttes szakmai tudása, Égető János rende- zői gyakorlata előadásról előadásra biztonságosabb lett. Az együttes hallatlan ambícióját és munkaked- vét bizonyítja, hogy számos nagyszabású előadást tartottak. Ezek az előadások komoly anyagi ered- ménnyel jártak, amelyhez minden rendezőszervnek komoly érdeke fűződött. Az előadások sikere érdeké- ben – követve a városi színház műsorpolitikáját – műsorukat olyan népszerű, befutott számokból igye- keztek összeállítani, melyeknél eleve sikerre lehetett számítani. Pozitívumként azt is fel lehet számolni, hogy az előadások művészi értéke sokszor meghalad- ta a Kaposváron szereplő színházak előadásának színvonalát, vagy legalábbis elérte azt.

A műsorok összeállítását már nem lehet ilyen egy- értelműen pozitívnak értékelni. Egy-egy előadás mű- sora ellen nem lehet komolyabb kifogás, de vala- mennyi előadást mérlegre téve a következőket álla- píthatjuk meg: elenyésző az olyan műsordarabok

43. Az előadásra kiadott eredeti plakát

44. Az előadásra kiadott meghívó

45. „Debreczenbe kéne menni...”
Ú–S. 1924. jún. 17. (3)

46. Színielőadással egybekötött zártkörű táncestélyt...

Ú–S. 1924. okt. 12. (4)

Nagy munkás-bált rendez...

Ú–S. 1924. dec. 21. (3)

47. Nagy karácsonyi és szilveszteri kabaré a Koronában

Ú–S. 1924. dec. 21. (4)

48. A kaposvári Munkás Műkedvelő gárda...
Ú–S. 1925. febr. 22. (3)

49. Az előadásra kiadott eredeti plakát

50. Az előadásra kiadott eredeti plakát

51. Az előadásra kiadott eredeti plakát

52. Az előadásra kiadott eredeti plakát

száma, amely a politikai felvilágosítást, a harcos szellemet szolgálta volna. A műsorpolitika, a nézőközönség igénytelensége – illetve valljuk be, hogy csak ilyen jellegű darabok bemutatására kaptak engedélyt a hatóságoktól –, a csoport elpolgáriasodásához, majd széteséséhez vezetett. S közrejátszottak magánjellegű okok is. A leányok férjhez mentek, a férfiak megnősültek, s a házastársak nem nézték mindig jó szemmel az esti próbákat, a fellépéseket.

A feloszlásuk után néhány ismerős névvel találkozhatunk még a Kaposvári Atlétikai Club felszerelése javára, vagy éppen a Hősök temploma építési alapja javára szervezett jótékony célú rendezvények szereplőiként, s az éppen frissen alakult műkedvelő színjátszás színvonalas gárdájában, az Iparosszék-ház csoportjában.

A 20-as évek második felében a Munkásotthon kebelén rövid ideig, mindössze két évig tevékenykedett a Munkás dalkör. Első ízben a kaposvári munkások dalárdája 1910-ben, másodszer 1919 februárjában, harmadízben pedig 1924-ben alakult meg. Az alakuló gyűlést a Korona Szállóban tartották és a Munkásotthon felépüléséig a próbák is ott folytak.

Az alakuló gyűlésen kb. 30–35-en lehettek, ezt a létszámot tartották is. Az első karmester Vajthó Jenő tanár volt, aki pár hónap múlva állást kapott az Ipartestületnél, s emiatt a dalárda vezetéséről lemondott. Ezután Fleining Alajos, a katolikus egyházközség kántora lett a karmester. Ő fél év alatt olyan színvonalra emelte a kórust, hogy sikerrel szerepeltek Budapesten 1925. június 18–19-én, az Újpesti Népszíngeten tartott Országos Munkás Dalosünnepélyen.⁵³

A dalárdatagok tagdíjat fizettek, ebből és a Munkásotthon támogatásából fizették a karmestert, az esetleges úti- és szállásköltségeket.

Ugyanebben az esztendőben alakult meg a vegyeskar is, s a két kórus sikeres szombathelyi szereplése után beszüntette működését.

Említésre méltó még a zeneegylet, pontosabban a Munkásotthon zenekara. Az 1913-ban alakult zenekar a kezdetektől szép eredményekre jogosított. Az együttes vezetése Juhász Imre zenetanár személyében jó kezekben volt. Nem a gyors sikerre való törekvés hozta őket egybe, hanem messzenéző terveket kovácsoltak. „... a hangjegyek világát a legösszekuszáltabb, sejtelmes, megoldhatatlan hieroglifának hitték. Egy félév alatt ez a húsz ember Juhász Imre zenetanár vezetése és oktatása mellett valóságos csodát művelt. Ma már valamennyi kész muzsikás a hegedűn, csel-lón. A munkás zeneegylet dicséretreméltó, szép törekvése nem csupán Kaposvár zenekultúráját fogja növelni, de egyben útmutató lesz ahhoz a sokkal fon-

tosabb kérdéshez is, miként kell a művészeteket közelebb hozni a munkástömegekhez.⁵⁴

1914. július 12-én a Városi Színházban tartották első bemutatóját, s egyben a háború következtében az utolsó előadásukat is.

A hangversenyen fellépett a kaposvári származású operetténekesnő, Faragó Sári is, aki Szirmai és Hetényi Heidelberg operettdalokat énekelt.⁵⁵

A zenekar összetétele magán viselte a kezdeti időszak problémáit. A húsz tagból: 10 hegedűs volt, továbbá 1 fuvolás, 2 klarinétos, 3 rézfúvós, kisdobos és nagydobos.⁵⁶

A zenekar újjászervezése viszonylag későn, 1928-ban kezdődött meg, és 1930-ban jutott el odáig, hogy a Munkásotthonban rendezett mulatságokon a zenét szolgáltatni tudja. Ebben az időszakban a zenekar összeállítása „népzenekari” volt. Eszerint volt 1 prímás, 1–2 kontrás, 1 cimbalmos, 1 nagybőgős.⁵⁷

A Munkásotthonba járó iparosság és ipari munkásság művelődési igénye nem merült ki önmaguk és mások szórakoztatására előadott zeneművekben és kasszasikerre törekvő jó vagy kevésbé jó látványos produkciók előadásában. Törekedtek társadalom- és gazdaságtörténeti ismeretek bővítésére, valamint szorgalmazták más, ismeretterjesztő előadások megtartását, közhasznú ismeretek elsajátítását. Míg az előbbieket megtartását az SZDP helyi alapszervezete kezdeményezte, az utóbbiak szervezésében Somogyvármegye Népművelési Bizottsága járt az élen.

A Munkásotthonba járó iparosság és ipari munkásság körében folyó szellemi művelődés áttekintése után érdemes megvizsgálni a sportmozgalmat is. A város falai között mindig voltak olyan testnevelők és sportszerető emberek, akik a sportolni akaró és szerető ifjúság élére állva tevékenykedtek. Talán az ő példájuk következtében időről időre akadtak olyan versenyzők a városban, akik a minőségi és a versenysport követelményeinek megfelelően kiemelkedő eredményt tudtak felmutatni.

A munkássport a századforduló első évtizedében kezdte a tevékenységét. Kezdeti sikereket azonban az I. világháború kettétörte s csak a Tanácsköztársaság korszakában tudta rendezni sorait a Kaposvári Munkás Testedző Egyesület keretében.

A Tanácsköztársaság megdöntése után a munkássportolók csak 1921 elején alakíthattak újból saját egyesületet. Addig a sportkedvelő munkásfiatalok a Kaposvári Sport Egyesületben (későbbi nevén a Kaposvári Atlétikai Clubban) és a MÁV Testedző Egyesületben sportoltak.

A Munkás Testedző Egyesület 1921. december 26-án mondta ki ismét megalakulását. Elnöke dr. Vincze József, alelnöke Szilárd Sándor, titkára Sebestyén

53. MAUTNER: 119. old.

54. Somogyvármegye, 1913. szept. 17.

55. Somogyvármegye, 1914. július 14.

56. Az első fellépésről készült fényképfelvétel alapján

57. MAUTNER: 119. old.

Miklós, jegyzője Nagy Imre lett. Szita Lajost és Bók Nándort ellenőrré választották.⁵⁸

Az egyesület alapszabályai haladó felfogásról tanúskodtak. Az MTE célját így fogalmazta meg: „Az egyesület célja a testedző sportok különböző ágainak szakszerű üzése, valamint azok fejlesztése.” A cél elérésére szolgáló eszközök: „... a testgyakorlás, a football, vívás, atlétika, birkózás, és a téli sportok űzhetésére alkalmas pályák, helyiségek létesítése és fenntartása, valamint az egyetemes magyar sport érdekeit szolgáló testnevelésnek minél szélesebb rétegben való megkedveltetése a tömegsport kiépítése által.⁵⁹ Az egyesület működése nem volt zavartalan. Bár sportolói helytálltak a zöld gyepen, a birkózószőnyegen, alapszabályait a hatóságok nem tartották elfogadhatónak.

„Dacára a város polgármesterének véleményező javaslatára azért nem tartom szükségesnek az alapszabályok láttamozását, mert Kaposvárott már három sportegyesület működik, s ezen egyesületek minden társadalmi osztályhoz tartozó sportoló ifjúság igényeit kielégítik. Amennyiben a sportegyesületek gombamódon szaporodnának, nehezebb a sporteszközökkel való felszerelés, és a Testnevelési Tanács által nyújtott támogatás szerfölött megoszlik. Azonkívül a Testnevelési Törvény értelmében, minden egyesületnek sportpályával való ellátása áthidalhatatlan nehézségekbe ütközik.⁶⁰

Addig is, amíg a csapat alapszabály nélkül működött, igen szép eredményeket tudott felmutatni. A Kaposvári Munkás Testedző Egyesületben labdarúgó és birkózó szakosztály is működött.

A város sporttörténetében először láttak a kaposváriak női kézilabda-mérkőzést. „Kaposvárott eddig még teljesen ismeretlen sportjátékkal ismerkedett meg a sportközönségünk vasárnap délután. A Pécsi Sport Club „I. a és II. b női football” csapata mérkőzött élénk érdeklődés mellett. Kíváncsi tekintetek irányultak a két csapatra, amikor a pályán megjelentek és nagy tetszést váltott ki – amikor az egyik hölgy a labdát férfiasan a magasba rúgta s a játék azonban nem férfi futballnak bizonyult, mert kézzel játszották és a labda lábballal való érintése esett büntetés alá... Az ifjú hölgyek nagy vehemenciával és ügyességgel, feküdtek bele’ a játékba. A közönségnek az a része, mely az első alkalommal képes volt élvezni a footballnak ezt a szokatlan fajtát, hamarosan kiszemelte kedvenceit, miként a férfi csapatoknál. Az első csapat szóke emberét, Katót két perc alatt már mindenki favorizálta, míg a másik csapat temperamentumos kis centerét – no de ilyet – elneveztek Bütyöknek. Végtelenül kedves volt a két csapat komoly

küzdése, ami meglehetősen szaporú nyelvpergéssel történt nem tagadván meg magát az asszonyi természet a futballpályán sem. A nagy küzdelem vége az lett, hogy az első csapat 17 gólt lőtt, azaz dobott, a második csapat kapujába, míg a második csapat 7 gólt ért el. A bájos sporthölgyek – 14–16 évesek – ezek után a közönség lelkes ovációja között vonultak le a pályáról.”⁶¹ A labdarúgó szakosztály 1922 tavaszától működött. Dacára a szép sportsikereknek – 1923-ban a városi bajnokságot is megnyerte a KMTE labdarúgó-csapata – az egyesület nem kapta meg az alapszabályára az engedélyt. Az alispán kérésére nyomozást indított a rendőrség a KMTE tagjainak politikai múltja iránt. A nyomozásról az alispánhoz az alábbi jelentés érkezett: „... Tekintettel arra, hogy úgy a régi, mint a jelenlegi vezetőségben helyet foglalnak olyan egyének, akik a kommunizmus idején szerepet vittek s ezért részint büntetve voltak, részint rendőri felügyelet alatt állottak, az alapszabályok láttamozását nem javaslom. Különösen szembetűnő, hogy önálló iparosok és kereskedők, kik jó anyagi viszonyok között élnek, s kik a radikális-liberális szociáldemokrata politikai irányzat hívei⁶² tömörültek az egyesület vezetőségébe.”

Természetes, hogy ezek után a belügyminiszter nem hagyta jóvá az alapszabályait, mert mint írta: „... az egyesület vezetőségének egyes személyében nem látok elég biztosítékot az egyesület alapszabályszerű működésére.”⁶³

A munkásság azonban ismét talált módot a sportolásra. Az egyesület tagjai – kiknek fillérjeikből⁶⁴ jutott a felszerelésre, minden ingatlanukat a Munkásotthonra ruházták. Itt jöttek össze aztán Steiner Rezső vezetésével a birkózók és ugyancsak itt szerveződött meg a város első női kézilabda-csapata is.

1924-ben a munkásporolók beszüntették önálló működésüket. A KMTE-ben működött fiatalok a MÁV-ba mentek játszani, majd a MÁV megszűnte után a KAC-ba, majd a Kaposvári Postás Atlétikai Club-on keresztül a Rákóczihoz vezető útjuk.

A harmincas években ismét élt a KMTE néhány évet jobboldali jelleggel, sporttevékenysége azonban nem volt számottevő. Megmaradt középszerű kis egyesületnek, mely nem háborgatta a társadalmi és sport belső osztálykereteit.

A színjátszás és a sport mellett figyelemre méltó volt a kaposvári esperantista mozgalom is. 1921. október 30-án, a Széchenyi kávéházban levő Munkásotthonban tartották az első előadást.⁶⁴ A hallgatóság meghallgatott egy ismertetést az esperantó nyelvről és meghirdették az érdeklődőknek a nyelvtanfolya-

58. A Munkás Testedző alakulógyűlése
Ú–S. 1921. dec. 21. (2)
Megalakult a Munkás Testedző Egyesület
Ú–S. 1921. dec. 28. (3)

59. SML: Alispáni iratok 1165/1924. sz.

60. SML: Alispáni iratok 1165/1924. sz.

61. Nők a futballpályán
S–Ú. 1922. júl. 11. (3)

62. SML: Alispáni iratok 1165/1924. sz.

63. SML: Alispáni iratok 1165/1924. sz.

64. Esperantó tanfolyam a Munkásotthonban
Ú–S. 1921. okt. 27. (3)

mot, melyre hölgyek jelentkezését is elvárták.⁶⁵ 1922. január 1-én megalakult a Magyar Országos Eszperantó Egyesület Kaposvári Csoportja.⁶⁶ Elnöke dr. Takács József bőhőnyei körorvos, alelnöke dr. Óriás Pál, titkár Stubna Béla lett. Az összejöveteleket a Szarvas Szálló különtermében tartották.⁶⁷

1922. november 20-án a kaposvári eszperantisták ülést tartottak a városháza nagytermében, melyen megjelent Geisswein Sándor pápai prelátus, nemzetgyűlési képviselő.

„... Én is nagy fontosságúnak tartom, hogy Magyarországról minél többet tudjon meg a külföld s hogy a magyar kultúrát ismerjék. Ennek egyik kiváló eszköze az eszperantó nyelv... .

Az eszperantó a nemzetek egyenlőségét és egyenjogúságát jelenti, amiért nekünk is pártolnunk kell ezt a nyelvet. Az eszperantó az emberi testvériség gondolata, s csak azok ellenségei, akik mindig veredést okoznak a népek között. Az eszperantó nélkül nem lehet harmóniába hozni nemzeti és nemzetközi szellemet, annnyival inkább, mert a kettő egymás nélkül nem élhet.”⁶⁸ – mondta a beszédben dr. Geisswein.

A munkás eszperantisták 1924. január 13-án külön váltak és ekkor 31 fővel megalakították a Magyarországi Eszperantista Munkások Egyesületének Kaposvári X-es számú csoportját.⁶⁹ Otthonukat a Bárány Szálló nagytermében nyitották meg, az avató ünnepélyen a város valamennyi eszperantó csoportja képviseltette magát.

A kaposvári eszperantisták 1925 szeptemberében 3 napos kiállítást rendeztek a Munkásotthonban, ahol bemutatták azokat az újságokat, könyveket, különféle sajtótermékeket, amelyeket az eszperantó nyelv gyakorlati alkalmazhatóságát és elterjedését dokumentálták. A látogatók megismerkedhettek azzal a levél- és képeslevelezőlap- és bélyeggyűjteménnyel, melyek darabjai a világ minden részével fennálló eszperantó nyelvű levelezések útján jöttek össze.⁷⁰

A szorgalmas eszperantisták 3 év múlva újabb kiállítást rendeztek, ahol az említett levelezőlap-gyűjteményen kívül láthatták a magyar államrendőrség eszperantó nyelvű újságját és Madách: Az ember tragédiáját – eszperantó nyelven.⁷¹

Külön tanulmányt igényelne a cukorgyári munkás-ság művelődésének vizsgálata.

Az 1893-ban alakult gyár rendtartásában általános elvként rögzítették, hogy az alkalmazottak semmilyen

szakegyletnek, politikai pártnak tagjai nem lehetnek. Ily módon egy egységes, nem politizáló, a szocialista eszmékre csak passzívan reagáló, a vezetéshez mindig hűséges magatartású munkásgárdát kívántak kialakítani. Ezek az erőfeszítések sikerrel is jártak. Baloldali gondolkodású, a mozgalomban aktívan résztvevő munkások a gyárban eleve nem is kaptak munkalehetőséget, s ha valakiről megtudták, hogy szervezett munkás, azonnal el is bocsátották.⁷² A gyárvezetőség a „politikamentesség” biztosítására gazdag eszköztárral rendelkezett, és alkalmazta is azokat. Az újonnan jelentkezett munkásokról bizalmas információkat kértek, ellenőrizték a szakmai tudást, jellembeli tulajdonságokat, politikai megbízhatóságot.

Az I. világháborút követő forradalmak a szocialista és kommunista eszmék elterjedését vonta maga után. Az 1919. évi események után a gyár munkásait hagyományos eszközökkel megnyugtatni már nem lehetett. A cukorgyár helybeli és budapesti vezetősége úgy gondolta, hogy a katolikus egyházat anyagilag is támogatja, ha az megoldja a hívekkel, vagyis a cukorgyári dolgozókkal való foglalkozást.

A gyárvezetőség hathatós támogatása mellett Rott Nándor püspök 1923. szeptember elsejével Boldizsár József Zoltán attalai káplánt hitoktatónak küldte a Pécsi utcai elemi iskolához, s aki a gyermekek tanítása és nevelése mellett különféle juttatások ellenében „kötelességévé tette a magukra maradt felnőtt hívekkel való foglalkozást”.⁷³ Boldizsár József Zoltán a cukorgyári fiatalokat legényegyletbe és leánykörbe, és a „Szent Alajos” vaskész csapatba tömörítette, amelyben valóban vallásos szellemben művelődhettek, szórakozhattak.⁷⁴

„Az itteni városrészben működő legényegylet összetartja a fiatalságot, s előadásokkal foglalkoztatja, hogy ne járjanak a városba, a kocsmába és a Munkásotthonba.” (Kladnigg)⁷⁵

A cél, a törekvés tehát, hogy ne politizáljanak, tudatos, tervszerű és átgondolt koncepciók alapján valósult meg. Nyíltan hangsúlyozták is, hogy a gyár „a fogékony ifjú lelkeket nem engedi át más, esetleg tévutakon vezető eszmék hirdetőinek, hanem oly egyesületbe tömöríti, amely egyesület célkitűzéssel Istenért, hazáért, királyért becsülettel harcolni, becsülettel élni tud”.⁷⁶

S a cukorgyárban megalakult az a sportegyesület, amely megszakítás nélkül, többszöri névváltoztatással ma is él. Létrejött a köztudatban néhány lelkes

65. Uo.

66. Esperantó egyesület Kaposváron
Ú-S. 1922. jan. 1. (4)

67. A kaposvári esperantó csoport...
Ú-S. 1922. jan. 24. (3)

68. Geisswein Sándor az esperantisták gyűlésén...
Ú-S. 1922. nov. 1. (1)

69. SML: Alispáni iratok 18044/1930. sz.

70. Esperantó kiállítás Kaposváron
Ú-S. 1925. szept. 2. (3)

71. Esperantó kiállítás a Munkásotthonban
Ú-S. 1928. szept. 6. (3)

72. SZILI FERENC: Munkásság és műszaki értelmiség a kaposvári cukorgyárban a két világháború között. Levéltári Évkönyv. Kaposvár, 1981. 419. old. (tovább: SZILI)

73. Uo.

74. A kaposvári Hősök temploma felépítésének és felszerelésének, a Jézus Szíve egyházközség megszervezésének és plébániájának története. (tovább: História domus)

75. SZILI: 422. old.

76. Uo.

sportember személyével kapcsolódott össze. Megalakulása azonban távolról sem volt ilyen egyszerű, mert a környék lakóinak, a cukorgyár iparosainak, munkásainak sportigénye mellett több tényező is közrejátszott benne.

A sportolás igénye szerencsésen találkozott a gyár munkásainak közösségében azzal az összetartó erővel és társadalmi elszigeteltséggel, amelyet ma is az egyesület alappilléreinek kell tartanunk. Mindez az egyesület születésének csak az egyik tényezője. Másik tényezőként a fejezet bevezetőjében már említett, a munkásmozgalom hatásainak ellensúlyozására való törekvéssel indokolhatjuk.

1923 elejétől nagyobb szabású bérmozgalmak kezdődtek a városban. A szabókat, az építőipari munkásokat, a cipészeket a villanytelep dolgozói követték.⁷⁷ A dráguló élelmiszerárak készítették őket tiltakozásra, sztrájkra. A válasz: hatóságai terror.

A cukorgyári dolgozók valamivel kedvezőbb helyzetben voltak. A Mezőgazdasági Ipari RT. cukorgyára a Dunántúl legnagyobb mezőgazdasági üzeme, a cukorgyárak között nagyságban a negyedik helyet foglalta el. A nehéz, válságos időben itt állandó munkásnak lenni biztos megélhetést jelentett. A kolónialakások, a természetbeni juttatások nyomán az itt dolgozók életszínvonala magasabb hasonló sorsú társaikénál. Kladnigg Alajos, aki a kormányzó rokonszenvét is bírta, 29 éve vezette közmegelegedésre a gyárat. Ez a bigottan vallásos, istenfélő ember nemcsak a „Mindenhatótól” rettegett, hanem a munkásmozgalom terjedésétől is. Részben ezért is adta hozzájárulását a sportklub megalakulásához. A megalakulás pontos dátuma: 1923. augusztus 15. Osztermann Lajos így ír erről:

„A munkás gyermeknevelésének elintézése után a gyár vezetősége igyekezett, hogy a munkásságot munkaidő utáni szabadidejében lekösse és ezért a gyár tisztikarával karöltve a Kaposvári Rákóczi Sport Clubot, meg 'Mindent a hazáért, ép testben ép lélek' jelszóval munkába kezd. A vállalat területet ad. A hepehupás, völgyes, dombos területet maga a munkásság munkaidő után saját jószántából dolgozta át és munkájuk után kialakult a Kaposvári Rákóczi Sport Club 106x64 méteres futballpályája clubházzal, tribünnel, 3 teniszpályával, egy kuglipályával, deszkakerítéssel bekerítve. Megindult a sport clubélet, futball, tenisz, torna, box, kerékpár, atlétika szakosztályokkal, megalakult a műkedvelő csoport, a dalárda, majd 1500 könyvvel az olvasóköri úgy, hogy öreg és fiatal mind megtalálja a maga temperamentumának megfelelő munkaidő utáni szórakozást. Ezzel a nemes

gesztussal a munkásság ideje szellemileg le lett kötve, a szociáldemokratákkal minden nexus megszakadt. Az egyetértés a munkásság és a vállalat között kezd a régi lenni.”⁷⁸

Az idézett visszaemlékezés rámutat a kor egyik jelentőségére, a munkásmozgalom ellen létrehozott sportszervezetek elvi indokaira. A szellemi és testi lekööttség az eszmétől való távoltartást jelentett, hisz ezeknek a szervezeteknek a támogatását és a munkájukban való részvételt elvárta a gyár vezetősége. A Rákóczi Sport Club a gyár módosabb rétegének a teniszen és a vívásán keresztül szórakozást nyújtott, a munkások körében nem is annyira a testi energia lekötését – ezt a napi munka úgy is megtette –, mint inkább ideológiai befolyást kívánt érvényesíteni.

Az észrevehető, kimutatható politikai célzatosság mellett nem éréktelen bemutatni, hogy mennyit valottak be céljaikból az egyesület vezetőin keresztül a gyár vezetői. „Az egyesület célja az összes sportágak amatőr alapon való művelése és fejlesztése, az ifjúság erkölcsös nevelése, a társadalmi élet helyes úton való fejlesztése, az elhanyagolt, szegény sorsú ifjúság felkarolása, a nemzeti eszmék és a hazaszeregetet ápolása, sport és hazafias ünnepélyek s előadások rendezése, azonban minden politikai irányzattól mentesen. A versenyzők és bármely más közreműködők semmiféle ellenszolgáltatásban nem részesülnek, működésükért semmiféle díjazást vagy munkabérmegtérítést nem kaphatnak s a szintiszta amatőr szellemet az egyesületnek megtartani és követni a legmesszebbmenőikig erkölcsi kötelessége.”⁷⁹

Az egyesület sporttevékenysége hol egyik, hol másik sportágban jutott magasabb színvonalra. Kezdetben a vívásban és kerékpárban a város, sőt a Dunántúl vezető egyesülete volt. Majd labdarúgásban, ökölvívásban és asztaliteniszből küzdötte magát föl a legjobbak közé. Különösen labdarúgó-csapata tett nagy népszerűsége szert.

A labdarúgó szakosztály az első, amely hallatott magáról, pálya híján a szentjakabi réten tartották edzéseiket. Az első filléreket nagylelkű mecénások adták, akik tagjai lettek a klubnak. Így példaként lehet említeni a Mátrai-testvéreket, Antalt, Károlyt és Gézát. A három asztalos kisiparos több mint kétmillió koronát bocsátott a klub rendelkezésére, ebből vásárolták meg az első zöld-fehér dresszeket.⁸⁰

Az 1923. esztendő még a szervezések időszaka. Néhány alkalmi labdarúgó-mérkőzést játszottak csupán, az akkori újságok meg sem emlékeztek róluk. Annál többet beszélnek viszont a műkedvelőkről.

77. Rendőrség közbelépésére sem szűnt meg a szabósztrájk...

Ú-S. 1923. márc. 8. (3)

Miért sztrájkolnak a szabómunkások...

Ú-S. 1923. márc. 10. (3)

Részleges építőipari sztrájk...

Ú-S. 1923. ápr. 24. (3)

Sztrájkba léptek a cipésmunkások...

Ú-S. 1923. máj. 8. (2)

Nem veszélyes a villanytelepi sztrájk...

Ú-S. 1923. jún. 22. (2)

Bérmozgalom az asztalosiparban...

S-Ú. 1923. okt. 7. (3)

78. OSZTERMANN LAJOS: A kaposvári cukorgyár története. Munkásviszonyok, jóléti intézmények.

79. SML: Egyesületi alapszabályok 159032/1936-VIII;

80. JUTASI ROBERT: Rákóczi krónika. Kaposvár, 1983. 7. old. (tovább: JUTASI)

Az egyesület tevékenysége nem merült ki csupán saját sportéletének szervezésében. Szembetűnő a kulturális rendezvények, színelőadások, majálisok rendszeres szervezése, rendezése. Ez különösen azért meglepő, mert a sport és a kultúra ilyen mérvű összekapcsolása a munkásszervezetek jellemzője volt. A város többi egyesületei megelégedtek – elsősorban kasszasiker céljára rendezett – évi egy-két sportbállal. A Rákóczi az előbbieket jóval fölülmúló kultúrterekvéseinek gyökere másutt keresendő. Ez a már említett ideológiai befolyást célzó komplex folyamatban játszhatott szerepet. Közel járhatunk az igazsághoz, ha feltételezzük, hogy a kultúra és a sport ilyen mértékű kapcsolata tulajdonképpen a munkásmozgalom bevált fegyverét visszajára fordítva – a napi problémák, a befolyásoló eszmék ellen próbált immunitást biztosítani.

1924 húsvétján Skóza Gyula kabarészínész rendezésében játszott „Cigány” c. színmű olyan kasszasikerrel zárult, hogy átmenetileg minden anyagi gondot megszüntetett. Ezen felbuzdulva egymást követték az új minielőadások. A Nótás kapitány, a Marica grófnő, a Csókos asszony, a Mit susog a fehér akác, az Iglói diák, a Nagymama, a Süt a nap, a Két ember a bányában című előadások nemcsak közönséget, de új tagokat is toboroztak a fiatal egyesületnek, s amelyre ezután a gyár vezetősége is kezdett odafigyelni. A műkedvelő csoport mozgatói Herceg István tiszttel, később Szilárd György szimfonikus zenekari karnagy, Sente János rendező.

1924-ben Ambrus János sportkörü elnök közbenjárására a gyár egy területet adományoz a sporttelep építésére. A gyári munkásokból két helyiséget a klub rendelkezésére bocsátottak.⁸¹ Egy évvel az alakulás után az alapszabályt a belügyminiszter is ellátta kézzel. S az Új-Somogy hasábjain is megjelenik végre az első hír.

„Kaposvár legfiatalabb sportegyesülete, a Rákóczi SC holnap délután fél kettőkor tartja bemutatkozó mérkőzését a honvédteri pályán. Ellenfele a MÁV I. csapata lesz.”⁸² Hogy mi volt az eredmény, kik játszottak – arról nincs szó. Annyi azonban ismert, hogy a szervezett bajnokságban még nem szerepelt csapat és a megyei válogatottban sem játszott zöld-fehér labdarúgó.

Az év végére ismét pálya nélkül maradt a csapat. A gyár széntárolójának bővítéséhez szükség volt az addigi futballpályára is.

A klub vezetői azonban nem hagyták annyiban a dolgot, s nem eredmény nélkül. Kárpótlásul megkapták azt a gödrös, dimbes-dombos helyet, amely használhatatlannak tűnt. A lelkes futballrajongók kétheti munkája nyomán elkészült az új pálya.

1925. július 25-én avatták a végleges helyüket. Csak a díszes pályára 50 millió koronát költöttek. A Csalogány vendéglőben 100 terítékes bankettra ke-

rült sor. Az ünnepségen részt vett maga az alispán, Tallián Sándor is. Fél ötkor felhangzott a Himnusz, majd 100 polgárista lány és fiú szabadgyakorlata aratott nagy sikert. Ezután Stural alelnök mondott „frappáns beszédet”, majd a nagy érdeklődéssel várt Rákóczi-Turul mérkőzésre került sor. A kezdőrúgást Kladnigg Alajos végezte el.⁸³

A csapat ösztöl már a kaposvári alosztály második vonalában játszott.

1926-ban ismét a sportolók segítségével szervezkedtek a műkedvelők.

Húsvét mindkét napján a cukorgyári szövetkezet nagytermében a „Nótás kapitány” című darabot tűzték műsorra. A tiszta bevételt a sporttelep továbbépítésére fordították.

1927 nyarán a fiatal, mindössze hároméves csapat már a pécsi alosztály első csoportjában játszik.

Akinek a huszas évek derekán volt biciklijá, nem tartozott éppen a legszegényebbek közé. Azt, hogy a Rákóczi vásároljon sportolónak kerékpárt, még csak föl se merült. A két kályhás kisiparos, Horváth Andor és István sem gondolhatott másra, mint egybetömöríteni azokat a kerékpársportkedvelőket, akiknek volt gépük. Csatlakozott hozzájuk Lernei József, aki elvállalta a csapatkapitányi tisztséget. Kiss János vaskereskedő, versenyző és szakosztályvezető mellett Lutz Miklós karosszerialakatos, Csordás Dénes, Zsebi László számít az alapítók közé.⁸⁴ Az első országúti kerékpárversenyt 1926. október 16-án rendezték, amelyre valamennyi biciklista benevezett. A kerékpáros szakosztály tagjai sokat hallatnak magukról. 1927. március 21-én húsz kilométeres kirándulást szerveztek, s áprilisban öt sportolóval már a szombathelyi versenyen vettek részt. Egy hónappal később már a szakosztály rendezett versenyt a nagykanizsai úton, majd május 31-én Pécsen győz a szakosztály Keszthelyi-Fenczl-Lator összetételű csapat. Hírük eljut az országos szövetségbe is. Méltányolva szorgalmukat, kitartásukat, ügybuzgalmukat, rájuk bízta a 150 km-es és az 50 km-es staféta Dunántúl-bajnokság megrendezését.

1928-ban a KRSC kerekesei rendezték meg a Dél-dunántúli országúti versenyt a siófoki úton 15, 25, 35 km-es távon. Az októberi megyei leventebajnokságon is hengereltek a Rákóczi biciklistái. A márványlapon lévő ezüst kerékpárt, a fődíjat is ők nyerik. A névsor: Fülöp Lajos, Hudi Imre, Lutz Miklós, Hudi József, Farkas Márton. Röviddel ezután a szezonzáró versenyen ismét taroltak a rákócziak. S az 1929-es év még mindig a KRSC kerékpárosaié. A klub országúti versenyén mind 10, mind 20 km-en a Rákóczi versenyzői győztek. Majd a Rákóczi-biciklisek fölényének jegyében zajlott le a barcsiak által rendezett kerékpár csillagtúra a Kaposvár–Kadarkút–Szigetvár–Barcs 81 km-es útvonalon.⁸⁵

81. Uo.

82. Rákóczi SC bemutatkozása ...
Ú-S. 1925. ápr. 13. (3)

83. JUTASI: 9. old.

84. JUTASI: 10. old.

85. JUTASI: 14–16. old.

Még 1926 áprilisában kezdték el építeni a sportolók összefogásával a három tenispályát. Mondani sem kell, hogy nem a cukorgyár iparosai látogatták a szépen gondozott piros salakot. Lelátogatott a pályára Fedák Sári is, aki a Városi Színház nagy sikerrel futó színmű, a „Szókimondó asszonyság” címszereplője volt.

S a Rákóczi SC szervezetében került sor a vidék első nagy ökölvívó mérkőzésére.

„Kaposváron kerül lebonyolításra a vidék első nagy bokszmérkőzése. A Rákóczi fiatal gárdája igyekszik próbára tenni a pécsiek rutinos gárdáját” – harsogta az Új-Somogy⁸⁶

Azután három nappal később az eredményről is beszámol: „Sok vérrel és nagy izgalmakkal zajlott le az első amatőr bokszverseny Kaposvárott”. A Koronaszálló zsúfolásig megtelt kabaréhelyiségében a közönség hangoskodása miatt többször fennállt a kiürítés veszélye. „Szívós verseny volt, csak az volt a baj, hogy nagyon az orrokra dolgoztak és ennek eredményeként sok vér folyt. A Rákóczi bokszolói közül egyedül Schlésinger nyert. Bokszolt még Fonai, Nagy és Tachaur.”⁸⁷

Ki volt Schlésinger?

Schlésinger (Szabados) Márton ízig-vérig sportember, korának kitűnő ökölvívója volt, de ezt nem igen respektálták akkoriban Kaposváron, ahol jobbra csak hírből ismerték ezt a kimondottan férfias sportot. Schlésinger Márton gyűjtötte maga köré azokat a fiatalokat, akik kedvet éreztek ehhez a sporthoz. A Schlésinger-féle épületanyag- és fakereskedés raktá-

ra volt az edzőtermük és a lelkesedésen kívül semmi egyébük nem akadt.

1928. szeptember 4-én a cukorgyári szövetkezet nagytermében ülte meg a KRSC fennállásának öt éves jubileumát. Tizenegy szakosztályról szólt a beszámoló, ennyi sportágnak biztosított lehetőséget a Rákóczi. Kladnigg Alajos, a gyár igazgatója beszédében azt hangoztatta: – „Nem az a fontos, hogy egy-két elsőt neveljünk, hanem hogy minél többen jó eredményeket érjenek el.” A díszközgyűlés résztvevői ezután átvonultak a Hősök templomába, ahol Boldizsár Miklós Zoltán misét mondott, majd megszentelte a klub új zászlaját. A zászlóánya Stephanich Pálné (Kladnigg Teodóra), az alispán felesége volt. (Ez a zászló ma is megtalálható, rajta a jelszó: „Mindent a hazáért!”) A szertartást egész napos sportműsor követte a pályán.

Kaposvár sportéletében már a Rákóczi SC megalakulásakor jelentkezett a professzionizmus szelleme. A későbbiek folyamán a profizmus nagyon megviselte az egyesületet, a labdarúgócsapat eredménytelenség miatt, a játékok is kénytelen volt szüneteltetni, hisz játékosainak zöme a profi Somogy Futball Clubhoz szerződött.

Összegzőképpen elmondhatjuk, hogy Kaposvár iparosságának a város vezetősége és az Ipartestület, valamint a munkaadók gazdag művelődési, kulturális lehetőséget kívántak teremteni. Tették ezt, hogy a „társadalmi különbségek nélküli életet” hangoztatva – eltereljék a figyelmet az elégedetlenségről és kompenzálják a társadalmi ellentéteket.

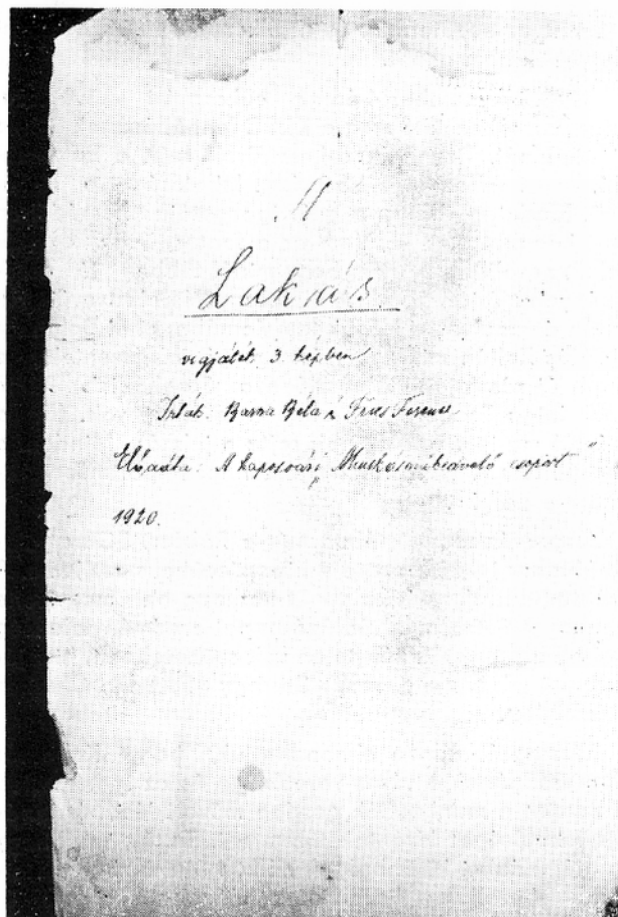
A MUNKÁS MŰKEDVELŐ CSOPORT FELLÉPÉSEI

1. 1920. júl. 25.
Ipar vendéglő kerthelyisége.
Kabaré-est.
Cél: a kultúrára szomjas munkásnép kielégítése.
2. 1920. aug. 15.
Ipar vendéglő kerthelyisége
László Lajos: Döntő percek.
Színmű
3. 1920. aug. 20.
Ipar vendéglő
László Lajos: Döntő percek.
Színmű
4. 1920. szept. 12.
Ipar vendéglő
Szüreti mulatság.
Bevétel: a tüdővész szanatórium javára 600 korona.
5. 1920. szept. 26.
Ipar vendéglő
Barna Béla–Frics Ferenc: A lakás.

6. 1920. okt. 26.
Ipar vendéglő
Barna Béla–Frics Ferenc: A lakás.
7. 1920. nov. 7.
Ipar vendéglő
Vigécek.
8. 1920. dec. 16.
Széchenyi kávéház
Prihóra Andor: Béla doktor.
9. 1921. jan. 21.
Széchenyi kávéház
Farsangi kabaré.
10. 1921. febr. 4.
Széchenyi kávéház
Kabaré-est.
11. 1921. márc. 11.
Széchenyi kávéház
Kabaré-est.

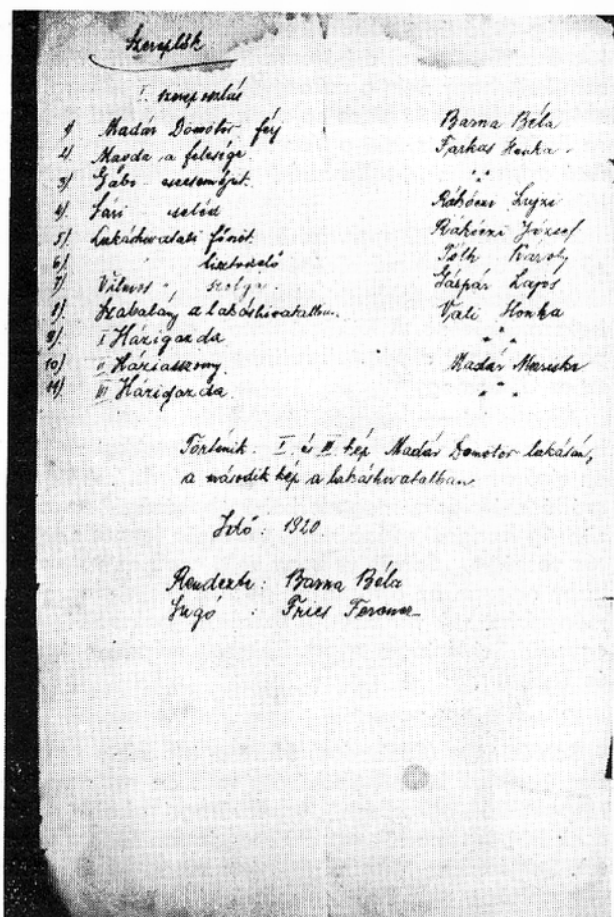
86. Kaposváron kerül lebonyolításra ...
Ú-S. 1928. febr. 8. (4)

87. Sok vérrel és nagy izgalmakkal ...
Ú-S. 1928. febr. 8. (4)

A lakás. Vigjáték három felvonásban.
A szövegkönyv címlapja

12. 1921. márc. 27.
Széchenyi kávéház
Kabaré-est.
13. 1921. máj. 15.
Széchenyi kávéház
A házasságlevél. 1. felv. bohózat.
Szita Lajos: Az utolsó kívánság. 3. felv. színmű.
14. 1921. máj. 22.
Széchenyi kávéház
Kapitány Károly: A válónap. 1. felv. bohózat.
Szita Lajos: Az utolsó kívánság.
15. 1921. jún. 16.
Széchenyi kávéház
Kabaré-est.
16. 1921. jún. 23.
Sárga csikó. Népszínmű.
Zene: Koródy Gyula
Díszlet: Borovszky Zoltán
berendező: Polgár és Sente kárpitos
17. 1921. aug. 7.
Széchenyi kávéház
Csepreghy Ferenc: Piros bugyelláris. Népszínmű.
18. 1921. aug. 14.
Nemzeti Park
A jövedelem a rokkantegylet javára.

A vigjáték szereposztása

19. 1921. aug. 20.
Kabaré-est.
20. 1921. szept. 2.
Városi Színház
Csepreghy Ferenc: Piros bugyelláris.
A Somogyvármegye kultúrházának felügyelő bizottsága, az Iparkamara, Somogyvármegye Ipari és Kereskedelmi Felügyelő Bizottságának védnöksége alatt. A jövedelem a kultúrház és a munkásotthon javára. Kiemelkedő szereplők: Kodrik Mancika, Kollár Juci, Rákóczi József, Pavlavszi Imre, Vörös József, Ferencz Gábor.
21. 1921. okt. 30.
Az ördög mátkája. Népszínmű
22. 1921. dec. 2.
Heltai Jenő: Naftalin.
23. 1922. febr. 24.
Csiky Gergely: Nagymama.
24. 1922. okt. 8.
Korona-szálló
Kabaré-est.
Műsoron: Örült. 1. felv. bohózat.
Kegyelmes úr. 1. felv. bohózat.
25. 1922. dec. 25.
Vigécek. 3. felv. énekes, táncos fővárosi bohózat.

KAPOSVÁRI MUNKÁS-OTTHON

1923. évi december hó 25-én, karácsony első napján este 8 órai kezdettel a „Korona”-szálloda termeiben táncos egybekötött zártkörű műkedvelő-előadást rendez. Szinre kerül

A gyimesi vadvirág

népszínmű 3 felvonásban, dalokkal. — Irta Géczy István.

Előadás után tánc hajnali 4 óráig.

1923. évi december hó 31-én, Szilveszterkor este 8 órai kezdettel a „Korona”-szálloda termeiben táncos és szenzációs műsorral egybekötött nagyszabású zártkörű

Szilveszteri Kabaré

rendez.

Kabaré után tánc reggel 6 óráig!

Mindhét alkalomra az érdeklődőket tisztelettel meghívja a Vezetőség.

Belépő-díjak (mindhét alkalommal): 3000, 2500 és 2000 korona. A tiszta jövedelem a felépítendő Munkás-Otthon alapjára lesz fordítva. Felülfizetések köszönettel fogadtnak.

Magyar Színház Szövetségének tagja

Gyimesi vadvirág. 1923.

37. 1923. dec. 25.
 Korona-szálló
 A gyimesi vadvirág.
 A jövedelem a munkásotthon építési alapja javára
38. 1923. dec. 31.
 Korona-szálló
 Kabaré-est.
 A jövedelem a munkásotthon építési alapja javára.
39. 1924. febr. 17.
 Korona-szálló
 Öregesen-rangosan. 1. felv. vigjáték.
 Huszárszerelem. 2. felv. vigjáték.
 A jövedelem a munkásotthon építési alapja javára.
40. 1924. jún. 8.
 Korona-szálló
 Műsoros estély.
 Műsor: Mátray Géza: Szavaltat
 Graszkiits Stefi: Ének
 Tánccduett a Debreczenbe kéne menni c. operett
 A két süket. Bohózat 1 felvonásban
 Személyek: Harcsa Adorján: Dobosi Gyula
 Éva, a lánya: Bicskei Nusi
 Sós Béni: Csima Mihály
 Tóbiás szolga: Élő József

A KAPOSVÁRI MUNKÁS-OTTHON

1924. június 14-én, szombaton és 15-én, vasárnap este fél 9 órai kezdettel a Városi Színházban

színházadást rendez a műkedvelő köröknek közreműködésével Irta Géczy István a Tüdőbeteg Gyógyintézet és a Mária Valéria Leányárvaház, felerészben pedig a Munkásotthon építési alapja javára mely előadására Kaposváron városi köznevelési tanácsban az Otthon szervezte meg.

Szinre kerül Farkas Imre szenzációs sikert aratott operettje:

DEBRECZENBE KÉNE MENNI...

Operette 3 felvonásban. Szöveget írta és zenéjét szerze: Farkas Imre.

Személyek:

Balogh Nagy István	Tóth Károly	Horváth Lajos	Horváth Lajos
A. Fehérgyörgy	Bákovics István	Judit	Kovács Annuska
Pala, fia	Rach Géza	Sándor	Varga Ferenc
Karl Huber, szomszéd	Mátray Géza	Csigabéni	Mayer István
Lilla, leánya	Kordé Ilonka	Grankits Stefi	Fuchs Sándor
	Grankits Stefi		Dr. József

A darabban megismerkedünk: 1923. évi. 1924. évi. 1925. évi. 1926. évi. 1927. évi. 1928. évi. 1929. évi. 1930. évi. 1931. évi. 1932. évi. 1933. évi. 1934. évi. 1935. évi. 1936. évi. 1937. évi. 1938. évi. 1939. évi. 1940. évi. 1941. évi. 1942. évi. 1943. évi. 1944. évi. 1945. évi. 1946. évi. 1947. évi. 1948. évi. 1949. évi. 1950. évi. 1951. évi. 1952. évi. 1953. évi. 1954. évi. 1955. évi. 1956. évi. 1957. évi. 1958. évi. 1959. évi. 1960. évi. 1961. évi. 1962. évi. 1963. évi. 1964. évi. 1965. évi. 1966. évi. 1967. évi. 1968. évi. 1969. évi. 1970. évi. 1971. évi. 1972. évi. 1973. évi. 1974. évi. 1975. évi. 1976. évi. 1977. évi. 1978. évi. 1979. évi. 1980. évi. 1981. évi. 1982. évi. 1983. évi. 1984. évi. 1985. évi. 1986. évi. 1987. évi. 1988. évi. 1989. évi. 1990. évi. 1991. évi. 1992. évi. 1993. évi. 1994. évi. 1995. évi. 1996. évi. 1997. évi. 1998. évi. 1999. évi. 2000. évi. 2001. évi. 2002. évi. 2003. évi. 2004. évi. 2005. évi. 2006. évi. 2007. évi. 2008. évi. 2009. évi. 2010. évi. 2011. évi. 2012. évi. 2013. évi. 2014. évi. 2015. évi. 2016. évi. 2017. évi. 2018. évi. 2019. évi. 2020. évi. 2021. évi. 2022. évi. 2023. évi. 2024. évi. 2025. évi. 2026. évi. 2027. évi. 2028. évi. 2029. évi. 2030. évi. 2031. évi. 2032. évi. 2033. évi. 2034. évi. 2035. évi. 2036. évi. 2037. évi. 2038. évi. 2039. évi. 2040. évi. 2041. évi. 2042. évi. 2043. évi. 2044. évi. 2045. évi. 2046. évi. 2047. évi. 2048. évi. 2049. évi. 2050. évi. 2051. évi. 2052. évi. 2053. évi. 2054. évi. 2055. évi. 2056. évi. 2057. évi. 2058. évi. 2059. évi. 2060. évi. 2061. évi. 2062. évi. 2063. évi. 2064. évi. 2065. évi. 2066. évi. 2067. évi. 2068. évi. 2069. évi. 2070. évi. 2071. évi. 2072. évi. 2073. évi. 2074. évi. 2075. évi. 2076. évi. 2077. évi. 2078. évi. 2079. évi. 2080. évi. 2081. évi. 2082. évi. 2083. évi. 2084. évi. 2085. évi. 2086. évi. 2087. évi. 2088. évi. 2089. évi. 2090. évi. 2091. évi. 2092. évi. 2093. évi. 2094. évi. 2095. évi. 2096. évi. 2097. évi. 2098. évi. 2099. évi. 2100. évi. 2101. évi. 2102. évi. 2103. évi. 2104. évi. 2105. évi. 2106. évi. 2107. évi. 2108. évi. 2109. évi. 2110. évi. 2111. évi. 2112. évi. 2113. évi. 2114. évi. 2115. évi. 2116. évi. 2117. évi. 2118. évi. 2119. évi. 2120. évi. 2121. évi. 2122. évi. 2123. évi. 2124. évi. 2125. évi. 2126. évi. 2127. évi. 2128. évi. 2129. évi. 2130. évi. 2131. évi. 2132. évi. 2133. évi. 2134. évi. 2135. évi. 2136. évi. 2137. évi. 2138. évi. 2139. évi. 2140. évi. 2141. évi. 2142. évi. 2143. évi. 2144. évi. 2145. évi. 2146. évi. 2147. évi. 2148. évi. 2149. évi. 2150. évi. 2151. évi. 2152. évi. 2153. évi. 2154. évi. 2155. évi. 2156. évi. 2157. évi. 2158. évi. 2159. évi. 2160. évi. 2161. évi. 2162. évi. 2163. évi. 2164. évi. 2165. évi. 2166. évi. 2167. évi. 2168. évi. 2169. évi. 2170. évi. 2171. évi. 2172. évi. 2173. évi. 2174. évi. 2175. évi. 2176. évi. 2177. évi. 2178. évi. 2179. évi. 2180. évi. 2181. évi. 2182. évi. 2183. évi. 2184. évi. 2185. évi. 2186. évi. 2187. évi. 2188. évi. 2189. évi. 2190. évi. 2191. évi. 2192. évi. 2193. évi. 2194. évi. 2195. évi. 2196. évi. 2197. évi. 2198. évi. 2199. évi. 2200. évi. 2201. évi. 2202. évi. 2203. évi. 2204. évi. 2205. évi. 2206. évi. 2207. évi. 2208. évi. 2209. évi. 2210. évi. 2211. évi. 2212. évi. 2213. évi. 2214. évi. 2215. évi. 2216. évi. 2217. évi. 2218. évi. 2219. évi. 2220. évi. 2221. évi. 2222. évi. 2223. évi. 2224. évi. 2225. évi. 2226. évi. 2227. évi. 2228. évi. 2229. évi. 2230. évi. 2231. évi. 2232. évi. 2233. évi. 2234. évi. 2235. évi. 2236. évi. 2237. évi. 2238. évi. 2239. évi. 2240. évi. 2241. évi. 2242. évi. 2243. évi. 2244. évi. 2245. évi. 2246. évi. 2247. évi. 2248. évi. 2249. évi. 2250. évi. 2251. évi. 2252. évi. 2253. évi. 2254. évi. 2255. évi. 2256. évi. 2257. évi. 2258. évi. 2259. évi. 2260. évi. 2261. évi. 2262. évi. 2263. évi. 2264. évi. 2265. évi. 2266. évi. 2267. évi. 2268. évi. 2269. évi. 2270. évi. 2271. évi. 2272. évi. 2273. évi. 2274. évi. 2275. évi. 2276. évi. 2277. évi. 2278. évi. 2279. évi. 2280. évi. 2281. évi. 2282. évi. 2283. évi. 2284. évi. 2285. évi. 2286. évi. 2287. évi. 2288. évi. 2289. évi. 2290. évi. 2291. évi. 2292. évi. 2293. évi. 2294. évi. 2295. évi. 2296. évi. 2297. évi. 2298. évi. 2299. évi. 2300. évi. 2301. évi. 2302. évi. 2303. évi. 2304. évi. 2305. évi. 2306. évi. 2307. évi. 2308. évi. 2309. évi. 2310. évi. 2311. évi. 2312. évi. 2313. évi. 2314. évi. 2315. évi. 2316. évi. 2317. évi. 2318. évi. 2319. évi. 2320. évi. 2321. évi. 2322. évi. 2323. évi. 2324. évi. 2325. évi. 2326. évi. 2327. évi. 2328. évi. 2329. évi. 2330. évi. 2331. évi. 2332. évi. 2333. évi. 2334. évi. 2335. évi. 2336. évi. 2337. évi. 2338. évi. 2339. évi. 2340. évi. 2341. évi. 2342. évi. 2343. évi. 2344. évi. 2345. évi. 2346. évi. 2347. évi. 2348. évi. 2349. évi. 2350. évi. 2351. évi. 2352. évi. 2353. évi. 2354. évi. 2355. évi. 2356. évi. 2357. évi. 2358. évi. 2359. évi. 2360. évi. 2361. évi. 2362. évi. 2363. évi. 2364. évi. 2365. évi. 2366. évi. 2367. évi. 2368. évi. 2369. évi. 2370. évi. 2371. évi. 2372. évi. 2373. évi. 2374. évi. 2375. évi. 2376. évi. 2377. évi. 2378. évi. 2379. évi. 2380. évi. 2381. évi. 2382. évi. 2383. évi. 2384. évi. 2385. évi. 2386. évi. 2387. évi. 2388. évi. 2389. évi. 2390. évi. 2391. évi. 2392. évi. 2393. évi. 2394. évi. 2395. évi. 2396. évi. 2397. évi. 2398. évi. 2399. évi. 2400. évi. 2401. évi. 2402. évi. 2403. évi. 2404. évi. 2405. évi. 2406. évi. 2407. évi. 2408. évi. 2409. évi. 2410. évi. 2411. évi. 2412. évi. 2413. évi. 2414. évi. 2415. évi. 2416. évi. 2417. évi. 2418. évi. 2419. évi. 2420. évi. 2421. évi. 2422. évi. 2423. évi. 2424. évi. 2425. évi. 2426. évi. 2427. évi. 2428. évi. 2429. évi. 2430. évi. 2431. évi. 2432. évi. 2433. évi. 2434. évi. 2435. évi. 2436. évi. 2437. évi. 2438. évi. 2439. évi. 2440. évi. 2441. évi. 2442. évi. 2443. évi. 2444. évi. 2445. évi. 2446. évi. 2447. évi. 2448. évi. 2449. évi. 2450. évi. 2451. évi. 2452. évi. 2453. évi. 2454. évi. 2455. évi. 2456. évi. 2457. évi. 2458. évi. 2459. évi. 2460. évi. 2461. évi. 2462. évi. 2463. évi. 2464. évi. 2465. évi. 2466. évi. 2467. évi. 2468. évi. 2469. évi. 2470. évi. 2471. évi. 2472. évi. 2473. évi. 2474. évi. 2475. évi. 2476. évi. 2477. évi. 2478. évi. 2479. évi. 2480. évi. 2481. évi. 2482. évi. 2483. évi. 2484. évi. 2485. évi. 2486. évi. 2487. évi. 2488. évi. 2489. évi. 2490. évi. 2491. évi. 2492. évi. 2493. évi. 2494. évi. 2495. évi. 2496. évi. 2497. évi. 2498. évi. 2499. évi. 2500. évi. 2501. évi. 2502. évi. 2503. évi. 2504. évi. 2505. évi. 2506. évi. 2507. évi. 2508. évi. 2509. évi. 2510. évi. 2511. évi. 2512. évi. 2513. évi. 2514. évi. 2515. évi. 2516. évi. 2517. évi. 2518. évi. 2519. évi. 2520. évi. 2521. évi. 2522. évi. 2523. évi. 2524. évi. 2525. évi. 2526. évi. 2527. évi. 2528. évi. 2529. évi. 2530. évi. 2531. évi. 2532. évi. 2533. évi. 2534. évi. 2535. évi. 2536. évi. 2537. évi. 2538. évi. 2539. évi. 2540. évi. 2541. évi. 2542. évi. 2543. évi. 2544. évi. 2545. évi. 2546. évi. 2547. évi. 2548. évi. 2549. évi. 2550. évi. 2551. évi. 2552. évi. 2553. évi. 2554. évi. 2555. évi. 2556. évi. 2557. évi. 2558. évi. 2559. évi. 2560. évi. 2561. évi. 2562. évi. 2563. évi. 2564. évi. 2565. évi. 2566. évi. 2567. évi. 2568. évi. 2569. évi. 2570. évi. 2571. évi. 2572. évi. 2573. évi. 2574. évi. 2575. évi. 2576. évi. 2577. évi. 2578. évi. 2579. évi. 2580. évi. 2581. évi. 2582. évi. 2583. évi. 2584. évi. 2585. évi. 2586. évi. 2587. évi. 2588. évi. 2589. évi. 2590. évi. 2591. évi. 2592. évi. 2593. évi. 2594. évi. 2595. évi. 2596. évi. 2597. évi. 2598. évi. 2599. évi. 2600. évi. 2601. évi. 2602. évi. 2603. évi. 2604. évi. 2605. évi. 2606. évi. 2607. évi. 2608. évi. 2609. évi. 2610. évi. 2611. évi. 2612. évi. 2613. évi. 2614. évi. 2615. évi. 2616. évi. 2617. évi. 2618. évi. 2619. évi. 2620. évi. 2621. évi. 2622. évi. 2623. évi. 2624. évi. 2625. évi. 2626. évi. 2627. évi. 2628. évi. 2629. évi. 2630. évi. 2631. évi. 2632. évi. 2633. évi. 2634. évi. 2635. évi. 2636. évi. 2637. évi. 2638. évi. 2639. évi. 2640. évi. 2641. évi. 2642. évi. 2643. évi. 2644. évi. 2645. évi. 2646. évi. 2647. évi. 2648. évi. 2649. évi. 2650. évi. 2651. évi. 2652. évi. 2653. évi. 2654. évi. 2655. évi. 2656. évi. 2657. évi. 2658. évi. 2659. évi. 2660. évi. 2661. évi. 2662. évi. 2663. évi. 2664. évi. 2665. évi. 2666. évi. 2667. évi. 2668. évi. 2669. évi. 2670. évi. 2671. évi. 2672. évi. 2673. évi. 2674. évi. 2675. évi. 2676. évi. 2677. évi. 2678. évi. 2679. évi. 2680. évi. 2681. évi. 2682. évi. 2683. évi. 2684. évi. 2685. évi. 2686. évi. 2687. évi. 2688. évi. 2689. évi. 2690. évi. 2691. évi. 2692. évi. 2693. évi. 2694. évi. 2695. évi. 2696. évi. 2697. évi. 2698. évi. 2699. évi. 2700. évi. 2701. évi. 2702. évi. 2703. évi. 2704. évi. 2705. évi. 2706. évi. 2707. évi. 2708. évi. 2709. évi. 2710. évi. 2711. évi. 2712. évi. 2713. évi. 2714. évi. 2715. évi. 2716. évi. 2717. évi. 2718. évi. 2719. évi. 2720. évi. 2721. évi. 2722. évi. 2723. évi. 2724. évi. 2725. évi. 2726. évi. 2727. évi. 2728. évi. 2729. évi. 2730. évi. 2731. évi. 2732. évi. 2733. évi. 2734. évi. 2735. évi. 2736. évi. 2737. évi. 2738. évi. 2739. évi. 2740. évi. 2741. évi. 2742. évi. 2743. évi. 2744. évi. 2745. évi. 2746. évi. 2747. évi. 2748. évi. 2749. évi. 2750. évi. 2751. évi. 2752. évi. 2753. évi. 2754. évi. 2755. évi. 2756. évi. 2757. évi. 2758. évi. 2759. évi. 2760. évi. 2761. évi. 2762. évi. 2763. évi. 2764. évi. 2765. évi. 2766. évi. 2767. évi. 2768. évi. 2769. évi. 2770. évi. 2771. évi. 2772. évi. 2773. évi. 2774. évi. 2775. évi. 2776. évi. 2777. évi. 2778. évi. 2779. évi. 2780. évi. 2781. évi. 2782. évi. 2783. évi. 2784. évi. 2785. évi. 2786. évi. 2787. évi. 2788. évi. 2789. évi. 2790. évi. 2791. évi. 2792. évi. 2793. évi. 2794. évi. 2795. évi. 2796. évi. 2797. évi. 2798. évi. 2799. évi. 2800. évi. 2801. évi. 2802. évi. 2803. évi. 2804. évi. 2805. évi. 2806. évi. 2807. évi. 2808. évi. 2809. évi. 2810. évi. 2811. évi. 2812. évi. 2813. évi. 2814. évi. 2815. évi. 2816. évi. 2817. évi. 2818. évi. 2819. évi. 2820. évi. 2821. évi. 2822. évi. 2823. évi. 2824. évi. 2825. évi. 2826. évi. 2827. évi. 2828. évi. 2829. évi. 2830. évi. 2831. évi. 2832. évi. 2833. évi. 2834. évi. 2835. évi. 2836. évi. 2837. évi. 2838. évi. 2839. évi. 2840. évi. 2841. évi. 2842. évi. 2843. évi. 2844. évi. 2845. évi. 2846. évi. 2847. évi. 2848. évi. 2849. évi. 2850. évi. 2851. évi. 2852. évi. 2853. évi. 2854. évi. 2855. évi. 2856. évi. 2857. évi. 2858. évi. 2859. évi. 2860. évi. 2861. évi. 2862. évi. 2863. évi. 2864. évi. 2865. évi. 2866. évi. 2867. évi. 2868. évi. 2869. évi. 2870. évi. 2871. évi. 2872. évi. 2873. évi. 2874. évi. 2875. évi. 2876. évi. 2877. évi. 2878. évi. 2879. évi. 2880. évi. 2881. évi. 2882. évi. 2883. évi. 2884. évi. 2885. évi. 2886. évi. 2887. évi. 2888. évi. 2889. évi. 2890. évi. 2891. évi. 2892. évi. 2893. évi. 2894. évi. 2895. évi. 2896. évi. 2897. évi. 2898. évi. 2899. évi. 2900. évi. 2901. évi. 2902. évi. 2903. évi. 2904. évi. 2905. évi. 2906. évi. 2907. évi. 2908. évi. 2909. évi. 2910. évi. 2911. évi. 2912. évi. 2913. évi. 2914. évi. 2915. évi. 2916. évi. 2917. évi. 2918. évi. 2919. évi. 2920. évi. 2921. évi. 2922. évi. 2923. évi. 2924. évi. 2925. évi. 2926. évi. 2927. évi. 2928. évi. 2929. évi. 2930. évi. 2931. évi. 2932. évi. 2933. évi. 2934. évi. 2935. évi. 2936. évi. 2937. évi. 2938. évi. 2939. évi. 2940. évi. 2941. évi. 2942. évi. 2943. évi. 2944. évi. 2945. évi. 2946. évi. 2947. évi. 2948. évi. 2949. évi. 2950. évi. 2951. évi. 2952. évi. 2953. évi. 2954. évi. 2955. évi. 2956. évi. 2957. évi. 2958. évi. 2959. évi. 2960. évi. 2961. évi. 2962. évi. 2963. évi. 2964. évi. 2965. évi. 2966. évi. 2967. évi. 2968. évi. 2969. évi. 2970. évi. 2971. évi. 2972. évi. 2973. évi. 2974. évi. 2975. évi. 2976. évi. 2977. évi. 2978. évi. 2979. évi. 2980. évi. 2981. évi. 2982. évi. 2983. évi. 2984. évi. 2985. évi. 2986. évi. 2987. évi. 2988. évi. 2989. évi. 2990. évi. 2991. évi. 2992. évi. 2993. évi. 2994. évi. 2995. évi. 2996. évi. 2997. évi. 2998. évi. 2999. évi. 3000. évi. 3001. évi. 3002. évi. 3003. évi. 3004. évi. 3005. évi. 3006. évi. 3007. évi. 3008. évi. 3009. évi. 3010. évi. 3011. évi. 3012. évi. 3013. évi. 3014. évi. 3015. évi. 3016. évi. 3017. évi. 3018. évi. 3019. évi. 3020. évi. 3021. évi. 3022. évi. 3023. évi. 3024. évi. 3025. évi. 3026. évi. 3027. évi. 3028. évi. 3029. évi. 3030. évi. 3031. évi. 3032. évi. 3033. évi. 3034. évi. 3035. évi. 3036. évi. 3037. évi. 3038. évi. 3039. évi. 3040. évi. 3041. évi. 3042. évi. 3043. évi. 3044. évi. 3045. évi. 3046. évi. 3047. évi. 3048. évi. 3049. évi. 3050. évi. 3051. évi. 3052. évi. 3053. évi. 3054. évi. 3055. évi. 3056. évi. 3057. évi. 3058. évi. 3059. évi. 3060. évi. 3061. évi. 3062. évi. 3063. évi. 3064. évi. 3065. évi. 3066. évi. 3067. évi. 3068. évi. 3069. évi. 3070. évi. 3071. évi. 3072. évi. 3073. évi. 3074. évi. 3075. évi. 3076. évi. 3077. évi. 3078. évi. 3079. évi. 3080. évi. 3081. évi. 3082. évi. 3083. évi. 3084. évi. 3085. évi. 3086. évi. 3087. évi. 3088. évi. 3089. évi. 3090. évi. 3091. évi. 3092. évi. 3093. évi. 3094. évi. 3095. évi. 3096. évi. 3097. évi. 3098. évi. 3099. évi. 3100. évi. 3101. évi. 3102. évi. 3103. évi. 3104. évi. 3105. évi. 3106. évi. 3107. évi. 3108. évi. 3109. évi. 3110. évi. 3111. évi. 3112. évi. 3113. évi. 3114. évi. 3115. évi. 3116. évi. 3117. évi. 3118. évi. 3119. évi. 3120. évi. 3121. évi. 3122. évi. 3123. évi. 3124. évi. 31

45. 1924. dec. 25. és 31.

Korona Szálló
Kabareé-est.

Műsoron: Ady Endre és Charles Baudelaire költeményei, Guthy Soma 1 felvonásos színdarabja, művészi énekszámok, kuplék és tréfák.

Zene: Hudi Zsiga zenekara.

46. 1925. febr. 22.

Korona Szálló

Méltóságos csizmadia.

Szerepel: Kordé Ilonka, Mátray Géza, Ferenczy Gábor, Takács Mancsi, Rákóczy Lujzi, József és Károly.

47. 1925. jún. 23.

Korona Szálló

Juhászlegény, szegény juhászlegény.

Szerepel: Spitz Irénke, Horváth Lajos, Kovács Annus, Vétek Ferenc, Fónai Sándor.

48. 1925. ápr. 13.

Korona Szálló

Heltai Jenő: A masamód.

Szerepel: Szigethy József, Mátray Géza, Jakab Gyula, Égető Maca, Bicskei Annuska, Kordé Ilona, Mayer Annuska, Ruzsinszky Ilona, Dobossy Mariska, Kovács Annuska, Harsányi István, Rákóczy Lujzi, Illés István, Dobossy Gyula, Zónik Mancika.

Rendező: Égető János.

49. 1925. aug. 1.

Korona Szálló

Kálmán Imre: Az obsitos.

Szerepel: Kodrik Mancsi, Spitz Irén, Steiner István, Vétek Ferenc, Szilágyi Károly.

Közreműködött a MÁV zenekara, vezényel: Szilágyi György.

50. 1925. aug. 30.

Ecsenyi olvasóköri, Ecseny.

Kabareéműsor.

51. 1925. szept. 27.

Korona Szálló

Szüreti mulatság.

52. 1925. nov. 22.

Korona Szálló

Katalin-est.

53. 1925. dec. 31.

Korona Szálló

Kabareé-est.

54. 1926. ápr. 4.

Korona Szálló

Kabareé-est.

55. 1926. máj. 9.

Korona Szálló

Kabareé-est.

A jövedelem a dalárda utazási alapja javára.

56. 1926. nov. 28.

Korona Szálló

Földes Imre: Hivatalnok urak.

Játszottak: Spigler Lajos, Dani Sándor, Fuchs József, Simonovics Kálmán, Égető Laci, Löwinger Jenő, Fuchs Lajos, Fikter János, Vétek Ferenc, Völgyi Lajos,

Dobossy Gyula, Papp Mancsi, Krémer Katus, Vétékné Ilonka, Gubán József, Eibrich Pál, Varga János, Majsai József, Berger László, Kovács Anna, Hevényi Mancsi, Kustos Jucika.

Rendezte: Égető János.

57. 1927. márc. 13.

Kabareé-est.

58. 1927. okt. 23.

Harsányi Zsolt: A Noszty-fiú esete Tóth Marival. Vígjáték 4 felvonásban.

Szereplők: Fikter János, Simonovits Kálmán, Márkus József, Kordé Ilonka, Dobossy Gyula, Véték Ferencné, Sturm Mancika, Spitzer Jenő, Gubán József, Véték Ferkó, Égető Laci, Vámosi Lajos, Egerszegi Ilonka, Kovács Mancsi, Krémer Katus, Löwinger József, Sturm Jóska, Sturm Rózsi, Preiszner Gyula, Rapajka József.

Rendezte: Égető János.

59. 1927. dec. 25.

Kabareé-est.

ELŐADÁSOK A MUNKÁS MŰKEDVELŐK RÉSZVÉTELÉVEL

1. 1928. márc. 19.

Városi Színház

Pillangófőhadnagy. 3. felv. operett.

Rendezte: Égető János

A jövedelem a Kaposvári Atlétikai Club javára és a Hősök temploma javára.

2. 1929. márc. 17.

Városi Színház

Kis gróf.

Rendezte: Égető János

A jövedelem a KAC és a Hősök temploma javára.

SOMOGYVÁRMEGYE ISKOLÁN KÍVÜLI NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁGA ÁLTAL A MUNKÁSOTTHONBAN TARTOTT ELŐADÁSOK

1. 1927. febr. 23.

Dr. Fenyő Dezső: Az egészséges élet

Mészáros Ödön: A vas

2. 1927. márc. 5.

Dr. Csurgó Jenő: A szeszes italok káros hatásáról és a tüdőbajról

3. 1927. márc. 31.

Tóth Zoltán: A rádió kezeléséről

4. 1928. márc. 2.

Dr. Nagy Lajos: A helyes táplálkozásról

5. 1929. jan. 30.

Kollarovics Jenő: A tudomány egyik fejezete.

6. 1929. febr. 6.

Dr. Óriás Pál: Közegészségügyi kérdésekről

7. 1929. márc. 1.

Vajthó Zoltán: Gárdonyi Géza

AZ SZDP ÁLTAL SZERVEZETT ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSOK

1. 1921. nov. 15.
Korona Szálló kabaré-terme
Esztergályos János: A munkásság gazdasági helyzetéről
2. 1922. dec. 3.
Dr. Óriás Pál: A tuberkulózisról
3. 1924. márc. 8.
Korona Szálló
Gál Benő: A szakszervezeti élet fejlődéséről és a különféle bérfizetési rendszerről.
4. 1924. márc. 28.
Korona Szálló
Batitz Gyula nemzetgyűlési képviselő előadása
5. 1924. nov. 7.
Vági István: Tőke és munka
6. 1924. nov. 1.
Korona Szálló
Ismeretterjesztő előadás
7. 1924. dec. 2.
Korona Szálló kabaré-terme
Kolacskovszky Lajos: Az állam kialakulása
8. 1924. dec. 21.
Korona Szálló télikertje
Pikler Emil és Szabó Imre nemzetgyűlési képviselő előadása.
9. 1925. jan. 16.
Rácz Gyula fővárosi tanár: A technika legújabb vívmányairól
10. 1925. jan. 29.
Korona Szálló
Kolacskovszky Lajos: A rabszolgaság története – betiltva! –
11. 1925. márc. 12.
Korona Szálló
Dr. Bárd Imre előadása
13. 1926. márc. 3.
Korona Szálló
A frankhamisítás és gazdasági helyzet

AZ IPAROSSZÉKHÁZ MŰKEDVELŐINEK FELLÉPÉSEI

1. 1927. szept. 18.
Iparosszékház
Lehár Ferenc: Pacsirta.
Az iparoszenekar közreműködésével
2. 1927. szept. 24.
Iparosszékház
Lehár Ferenc: Pacsirta.
3. 1927. dec. 28.
Iparosszékház
Lehár Ferenc: Leányvásár.
4. 1928. jan. 6.
Iparosszékház
Lehár Ferenc: Leányvásár.
Szerepelt: Spitz Irénke, Kodrik Ilonka, Szilágyi Károly, Rózsa Lajos, Spitzer Jenő, Rosenbaum Miklós, Dániel Oszkár, Egerszegi Mancika, Dáni-

el Rózsi, Walder Ferenc, Taky Ferenc, Holzer Félix, Kántor Jenő, Taky Miklós.
Közreműködött az iparoszenekar.

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSOK AZ IPAROSSZÉKHÁZBAN

1. 1927. jan. 18.
Lajta Rezső, a SZOSZ társelnöke: A divatról szabómestereknek.
Krausz József, a SZOSZ elnöke: A világgazdaság politikai válságáról.
2. 1927. jan. 23.
Dr. Molnár Lajos: Hölgyeknek a hiúságról.
3. 1927. febr. 15.
Vajthó Jenő ipartestületi jegyző: A kamarazenéről.
Solt Adolf nyug. kir. iparfelügyelő: Az okszerű tüzeletről.
4. 1927. márc. 25.
Dr. Goitein Gábor: Madách: Az ember tragédiája.
5. 1928. márc. 18.
Dr. Fenyő Dezső: Az ipari megbetegedések belgyógyászati vonatkozásában.
6. 1928. nov. 4.
Rádió-est.
7. 1928. nov. 11.
Dr. Biczó Ferenc leánygimnáziumi tanár: Mit olvasunk? Különös tekintettel az Iparos Társaskör könyvtárára.
8. 1928. nov. 14.
Czanyó László közüzemi igazgató: Ipari üzemek okszerű berendezése.
9. 1928. nov. 29.
Hermann Sándor okleveles mérnök: A villanyáramfogyasztás gazdaságos kihasználása és az egységáruk városközi összehasonlítása.

EGYÉB, AZ IPAROSSÁGOT ÉRINTŐ ELŐADÁSOK

1. 1922. márc. 14.
Városháza nagyterme
Boruss Mihály: Az ipartörvényről.
2. 1924. máj. 31.
Vármegyeháza nagyterme
Dr. Krisztics Sándor egyetemi magántanár: A monarchia összeomlásáról.
3. 1925. szept. 26.
Városi Színház
Jókai-ünnepség, az író születésének 100. évfordulóján.
4. 1926. márc. 21.
Apolló Színház
Dr. Pogány Jenő: A fogbetegségek és azok megelőzése.
5. 1926. nov. 28.
Apolló Mozi
Dr. Csurgó Jenő: A gümőkóros fertőzések és az azok ellen való védekezések módjai.

6. 1928. jan. 24.
Városháza nagyterme
Dr. Török Lajos városi főorvos: A magasfeszültségű villanyáram okozta balesetekről.
7. 1928. jan. 26.
Városháza nagyterme
Czanyó László: A villanyáram okozta balesetek okairól.
8. 1928. márc. 10.
Apolló Mozgó
Pillitz Jenő főmérnök: A villanyvilágítás előnyeinek jó, olcsó, gazdaságos és egészséges kihasználásáról.
9. 1928. ápr. 27.
Városháza nagyterme
Vajthó Jenő: Herczeg Ferenc.
10. 1928. márc. 31.
Városháza díszterme
Pavlatth Jenő építésmérnök: Az autómobil fejlődésének történetéből.
11. 1929. febr.
Apolló Mozgó
Mátyás Sándor ny. tábornok, az OTT társelnöke: Az ifjúsági testnevelés és leventeintézmény

SOMOGYVÁRMEGYE ISKOLÁN KÍVÜLI
NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁGA ÁLTAL
KAPOSVÁRON SZERVEZETT ELŐADÁSOK

1. 1920. ápr. 8. és 9.
Főgimnáziumban
Hortobágyi Ágost s. tanfelügyelő: A gombatenyésztés.
2. 1920. ápr. 13.
Városháza nagyterme
Dr. Bíró Lajos: Magyar születésű modern német lírikusok.
3. 1920. ápr. 15.
Városháza nagyterme
Neubauer Ferenc ügyvéd: A szocializmus.
4. 1920. ápr. 18.
Városháza nagyterme
Dr. Bíró Lajos: Magyar születésű modern német lírikusok.
5. 1920. ápr. 22.
Főgimnázium
Béres Benő főgimnáziumi tanár: A szent korona.
Dr. Bíró Lajos: Magyar születésű modern német lírikusok.
6. 1920. ápr. 29.
Városháza nagyterme
Benedek Gyula főgimn. tanár: A testművelésről.
7. 1920. nov. 1.
Ingyenes tanfolyamok kereskedelmi alkalmazottak, fém munkások, tiszták részére – kereskedelem, számtan, könyvvitel, áruismeret tárgykörben.
8. 1920. dec. 21.
Kazánfűtői és gépkezelői tanfolyam a Technológiai Iparmúzeum utasítására.
9. 1921. jan. 27.
Rákóczi-ünnepély.

10. 1921. ápr. 28.
Dr. Urbanek Sándor: Fiume és a vele kapcsolatos kérdések.
11. 1922. febr. 7.
Dr. Óriás Pál: A tuberkulózis veszedelme.
12. 1922. febr. 12.
Turul Szálló
Bandi gulyás. Népszínmű.
13. 1922. jún. 24.
Apolló Mozgó
Dr. Cságyoly Sándor: Csecsemő- és gyermeknevelés egészségtana.
14. 1924. febr. 4.
Központi elemi iskola
Gömöri Frigyes főgépész: A varrás elmélete. Varrás kézzel és géppel, a varrógép fogalma és annak teljes ismertetése, a hibák felderítése és annak kiküszöbölése.
15. 1924. febr. 21.
Központi elemi iskola
A kenyérmagvak ismertetése, feldolgozása, a liszt, a tészta, a tészta kisült állapotban.
Előadó: Gömöri Frigyes.
16. 1924. márc. 6.
Központi elemi iskola
Gömöri Frigyes: A gyengeáram ismertetése, annak felhasználása, a telefonnál, a házcicsengőnél, teljes magyarázat utóbbi szerelésének és alkatrészeinek teljes karbantartásáról.
17. 1927. nov. 17.
Központi elemi iskola
Dr. Fenyő Dezső: Népegészségügyi dolgokról.
Mészáros Ödön polgári leányiskolai igazg: A cellulózról.
18. 1927. dec. 18.
Központi elemi iskola
Mészáros Ödön: A keményítőről.
Vajthó Zoltán ny. reál-gimn. tanár: A magyarság jövőjéről.
19. 1928. febr. 10.
Iparosszékház
Műkedvelő előadás
20. 1928. febr. 17.
Központi elemi iskola
Dr. Fenyő Dezső: A helyes táplálkozásról.
Földi István tanár: Technológiai tárgyú kérdésekről.
21. 1928. márc. 16.
A kaposvári női népfőiskolai tanfolyam befejeződése 35 fővel.
22. 1928. márc. 18.
Vármegyeháza díszterme
Dr. Merényi Oszkár: Madách Imre.
23. 1928. márc. 19.
Vármegyeháza nagyterme
Dr. Bíró Lajos: Hazánk szerepe a wagneri zenedráma történetében.
24. 1928. márc. 23.
Központi elemi iskola
Dr. Vély György: A lúgmérgezésről.
Lengyák György: A modern tűzrendészetről.

25. 1928. márc. 26.
Városi Színház
Imaoka Dsuicsiró: A japán nép és kultúrája.
26. 1928. ápr. 13.
Vármegyeháza díszterme
Dr. Biczó Ferenc: Gárdonyi Géza.
27. 1928. nov. 20.
Dr. Csurgó Jenő: A tuberkulózisról.
Lengyel István: Gazdasági ismeretekről.
Fóris Géza: Énekoktatásról.
28. 1928. nov. 25.
Központi elemi iskola
Takács Gyula polg. isk. tanár: A dán Niels Bukh tornarendszeréről.
Bauer Miklós tanító: A praktikus kertgazdálkodásról.
29. 1928. nov. 30.
Vármegyeháza
Dr. Biczó Ferenc: A háború utáni magyar regény.
30. 1928. dec. 6.
Vármegyeháza díszterme
Dr. Faluhelyi Ferenc: A Kellog-paktum jelentőségéről.
31. 1928. dec. 16.
Központi elemi iskola
Dr. Vély György: Tűlzások a gyermeknevelésben.
Vajthó Zoltán: A helyi fajszeretet.
32. 1929. jan. 11.
Városi mozi
Dr. Holinka Antal: A cári család tragédiája.
33. 1929. jan. 16.
Vármegyeháza díszterme
Dr. Weissenbach Iván megyei főjegyző: Az Észak-Amerikai Egyesült Államok alkotmánya és igazgatása.
34. 1929. jan. 20.
Központi elemi iskola
Dr. Fenyő Dezső: Az ipari megbetegedésekről.
Földi István: A technológiáról.
35. 1929. febr. 7.
Városi Színház
Dr. Molnár Imre budapesti zeneművészeti főiskolai tanár közreműködésével népdal- és magyarnóta-est.
36. 1929. márc. 1.
Központi elemi iskola
Balla Sándor m. kir. gazd. felügyelő: A helyes sertés-hizlalásról.
Földi István: A technológiáról.
37. 1929. jún. 7.
Cipész szaktanfolyam Uri Imre, a technológia neves tanárának vezetésével mestereknek és segédeknek.
38. 1929. okt. 16.
Városháza díszterme
Dr. Gálos Dezső: Kisfaludy Sándor ifjúságáról.
39. 1929. nov. 13.
Központi elemi iskola
Földi István: A technológiáról.
40. 1929. nov. 13.
Városi mozi
Dr. Lambrecht Károly: Kövületvadászat, ösvilági életképek.

41. 1929. dec. 14.
Központi elemi iskola
Dr. Fenyő Dezső: A betegségek elleni védekezésről.

A CUKORGYÁRI MŰKEDVELŐK FELLÉPÉSEI

1. 1923. febr. 2.
Cukorgyári szövetkezetek színpadán. Hazafias Petőfi-estély.
2. 1923. márc. 15.
Cukorgyári szövetkezetek színpadán
Ünnepi műsor
Műsor: Hiszekegy. Cukorgyári vegyeskar
Ünnepi beszéd: Jankó József
Talpra magyar: Strepka József
Honvéd. Alkalmi színdarab.
Kuruc dalok: Horváth István
Irredenta beszéd: Korék Endre
Irredenta dalok: Köpe Klára,
zongorán kíséri: Fleinig Alajos
Élőkép. Árva korona.
Hungária. Rendezte: Babay Gyula
Himnusz, Kossuth-nóta.
3. 1923. ápr. 1.
Cukorgyári szövetkezet nagyterme
Műkedvelő előadás.
4. 1924. márc. 8.
Cukorgyári szövetkezetek nagyterme
Sárga csikó. Énekes népszínmű.
Szerepelt: Vasvári Róza, Lédermayer Ilonka, Győrfi Marika, Béres Annus, Kóré Erzs, Földi Anna, Mike János, Schöder János, Sztankó János, ifj. Dávid István, Jezeri Nándor, Diffinger Vilmos, Bencze János, Fonyó István.
Jövedelem: az épülő Hősök temploma javára.
5. 1924. márc. 15.
Cukorgyári szövetkezet nagyterme
Ünnepi műsor
Műsor: Himnusz. Műkedvelő gárda.
Ünnepi beszéd: Kóré Endre.
Talpra magyar: Horváth István.
Nem! Nem! Soha!: Csikós Lajos.
Kossuth sírja: Vasvári Róza.
Petőfi sírján. Melodráma. Előadta: Dávid István, hegedűn kísérte: Szilágyi J. és Ernihold A.
Irredenta dalok: zongorakísérettel Köpe Klára.
Magyar kettős: táncolták: Bencze József és Győrfi Mariska.
Hogyan teremnek a magyar honvédek. Színmű 2 felvonásban.
Élőkép.
Szózat: énekelte a műkedvelő gárda.
Az énekszámokat Vásárhelyi Margit kísérte zongorán.
A műsort Babay Gyula rendezte.
6. 1924. márc. 16.
Cukorgyári szövetkezet nagyterme
Sárga csikó. Népszínmű.

7. 1924. nov. 30.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme
Iglói diákok.

Rendezte: a Kaposvári Rákóczi Sport Egyesület.

8. 1925. február 26.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

A Rákóczi Sport Club műsoros estélye.

Szerepeltek: Köpe Klára, Bicskei Annuska, Györffy Mária, Vasvári Róza, Soltész Poldi, Kovács Antónia, Balogh Juliska, Takács Manika, Sente János, Bielm Antal, Vasváry István, Torma Antal, Sztankó János, Fónai István, Bencze József, Mester Lajos, Bajzik Lajos, Skóza Gyula.

Rendezte: Skóza Gyula.

A táncokat betanította: Riegler Gyula

Zongorán kísérte: Vavrineczné és Bicskeyné

A jövedelem a templomépítés és a sportalap javára.

9. 1925. nov. 22.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Liliomfi

Előadta a Szent Imre öregcserkész csapat

A jövedelem a templomépítés javára.

10. 1926. ápr. 4.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Farkas Imre: Nótás kapitány

Szerepelt: Reich Kálmánné, Köpe Klára, Szilágyi Károly, Sente János, Németh Kálmán, Sturm Lajos, Heyden Lajos.

Rendezte: Tábori Lajos.

Közreműködött: a Lyra zenekar, Karnagy Schulze Ernő.

A jövedelem a Rákóczi Sporttelep építésére.

11. 1926. jún. 2 és 3.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Csathó Kálmán: Új rokon.

Az előadáson fellépett Rákosi Szidi.

A jövedelem a Hősök temploma javára.

12. 1927. febr. 27.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Tót leány. Népszínmű.

A Rákóczi SC rendezésében.

Szerepelt: Szalinai Katóka, Vasvári István, Csizi Bözsike, Beiml Margitka, Lerner József, Beiml Tóni, Sente József.

13. 1927. márc. 13.

Iparosszékház

A tót leány.

A Rákóczi SC kerékpáros szakosztálya rendezésében.

14. 1927. márc. 27.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Dávid Áron rózsái. Népszínmű.

A jövedelem a Hősök temploma javára.

15. 1927. ápr. 20.

Iparosszékház

Zilahy: Süt a nap.

A Rákóczi SC műkedvelő előadása.

16. 1927. aug. 20.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Szilágyi Lajos: Csókos asszony. 3 felv. operett.

A Rákóczi SC műkedvelőinek előadása.

17. 1927. nov. 27.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

A KRSC rendezésében népművelési mozi.

Megnyitó beszéd.

Irredenta szavaltat.

Magyar ének Sajó Sándortól.

Filmek: 1. Az egészséges város.

2. Európa legészakibb városa.

3. Norvégia vizeiről.

4. Hajókirándulás norvég vizeken.

5. A kormányzó látogatása a szigetmonostori üdülőtelepen.

6. Sport, aviatika, autóverseny, futballmérkőzés, evezés, téli sport, klasszikus gyalogverseny.

18. 1927. dec. 8.

Kultúr Mozgó

Műsor: 1. Egy óra Budapest fölött

2. Osztrák-Alpok vidéke

3. Alpok állatvilága.

4. Felső-Rajna vidéke.

5. Dolomitok, Chamonix.

6. Lago Maggiore.

19. 1927. dec. 11.

Kultúr Mozgó.

János vitéz c. film.

20. 1929. jan. 13.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Műkedvelő előadás

21. 1929. márc. 31.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Mikszáth Kálmán–Harsányi Zsolt: Noszty-fiú esete Tóth Marival.

22. 1929. máj. 5.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Csikós Lajos darabja.

23. 1929. máj. 19.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Farkas Imre: Debreczenbe kéne menni. 3 felv. operett.

24. 1929. nov. 4.

Cukorgyári szövetkezet nagyterme

Műkedvelő előadás.

A jövedelem a Hősök temploma harangja javára.

S. PALLÓS PIROSKA

PIROSKA S. PALLÓS: KULTUR UND BILDUNG DER HANDWERKER IN KAPOSVÁR, 1920–1929

Der Aufsatz setzt Interessenten über die kulturellen Bestrebungen der Handwerker in Kaposvár in den ersten Jahrzehnten des 20. Jahrhunderts ins Bild. Angeschnitten werden Themen wie die Gründung einer Arbeiter-Freischule, eines Arbeitsgymnasiums und eines Arbeiterheimes, es wird über Aufführungen der Arbeiter-Schaubühne, Vorstellungen des Singvereins und Orchesters, über populärwissen-

schaftliche Vorträge sowie über die Arbeitersport- und Esperantistenbewegung berichtet. Die Verfasserin geht auf Fragen der Kulturpolitik im grössten Industriebetrieb der Stadt, der Zuckerfabrik ein und berührt Aspekte des Bildungsniveaus der Werktätigen. Als Beilage veröffentlicht Pallós eine tabellarische Übersicht über die betreffenden Vorträge und Theaterstücke.

ПИРОШКА Ш. ПАЛЛОШ: КУЛЬТУРНОЕ РАЗВИТИЕ КАПОШВАРСКОГО ПРОЛЕТАРИАТА В 1920–1929 ГГ.

В работе говорится о культурных устремлениях промышленного пролетариата Капошвара и его просветительских организациях. Автор детально освещает вопрос просвещения рабочих. В связи с этим он говорит о проблемах, связанных с созданием т. н. свободной школы, рабочей гимназии, а затем и рабочего общежития, кроме того рассказывает о деятельности драматического кружка, хора, оркестра, просветительских лекциях, рабочем

спорте, движении эсперантистов. Читатель найдет подробный отчет о культурной политике крупнейшего промышленного предприятия — сахарного завода, просветительской деятельности в среде трудящихся этого завода, на которую свою печать наложило капиталистическое руководство. К работе прилагается подробное перечисление обсуждаемых лекций и пьес.

PIROSKA S. PALLÓS: LA KULTURA AKTIVADO DE LA METIISTARO EN KAPOSVÁR INTER 1920—1929

La studo trarigardas la kulturajn strebadojn kaj organiziĝon de la metiistaro en urbo Kaposvár. La aŭtorino detale traktas la demandon de la laborista klerigado. Konekse kun ĝi ŝi okupiĝas pri la zorgoj de la libera lernejo, laborista gimnazio kaj pri tiuj de la estigo de la laborista hejmo; ŝi raportas pri la agado de la amatora teatro, koruso kaj orkestro, pri la sciencpopularigaj prelegoj; ŝi detale skribas

pri la laborista sporto kaj pri la Esperantomovado. La legantoj trovas ampleksan sciigon pri la kulturpolitiko de la plej granda industria uzino, sukerfabriko, pri la klerigado de la laboristaro de la sukerfabriko, kiun plene markis la kapitalisma direktado. La studon kompletigas tabeloj kun detala denombro de la traktitaj prelegoj kaj teatraĵoj.